

Innst. O. nr. 88

(2006-2007)

**Innstilling til Odelstinget
fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen**

Ot.prp. nr. 37 (2006-2007)

**Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om
endringer i friskolelova**

Innst. O. nr. 88

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Ot.prp. nr. 37 (2006-2007)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i friskolelova

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

Regjeringen legger i proposisjonen fram forslag til endringer i friskoleloven og endrer tittelen til Lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova). Nytt lovutkast ble varslet i Ot.prp. nr. 43 (2005-2006), jf. Innst. O. nr. 45 (2005-2006), om midlertidig endring av friskoleloven. Hensikten var å stanse veksten i antallet private skoletilbud som friskoleloven fra oktober 2003 åpnet for.

Det foreliggende forslaget til ny og endelig lov bygger på hovedprinsippene i den tidligere privatskoleloven. Lovforslaget innebærer i korthet at bare skoler som driver sin virksomhet på religiøst grunnlag eller etter en anerkjent pedagogisk retning, blir godkjent. I tillegg får sertifiserte internasjonale skoler godkjenning. Dagens ordning med tilskudd på 85 pst. og søknadsbehandling i Utdanningsdirektoratet opprettholdes. I vurderingen av godkjenning skal det legges vekt på hensynet til den offentlige skolestrukturen og skolefaglige hensyn. Lovforslaget legger også opp til at fylkesmannen skal kunne ha et mer effektivt tilsyn med skolene.

Departementet legger videre fram forslag til en opprydding i forholdet mellom friskolelovens kapittel 6A (videregående skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler) og fagskoleloven, jf. også Ot.prp. nr. 39 (2006-2007). Denne delen av forslaget er en oppfølging av Innst. O. nr. 1 (2004-2005).

Departementet ønsker med lovforslaget å legge til rette for at foreldre skal ha mulighet til å velge pri-

vate skoler for sine barn på grunnlag av sine overbevisninger. Den tidligere privatskoleloven åpnet for godkjenning av skoler som var etablert som et faglig-pedagogisk alternativ til den offentlige skolen, så som Montessoriskolene og Steinerskolene. Som følge av Kunnskapsløftet vil offentlige grunnskoler i prinsippet kunne gi slik opplæring. På denne bakgrunn mener departementet at det vil være unaturlig å bruke betegnelsen alternative skoler i den nye loven. Departementet foreslår derfor å erstatte det tidligere begrepet faglig-pedagogisk alternativ med begrepet anerkjent pedagogisk retning. Departementet mener det er mest dekkende at loven omtaler skolene som private skoler, ikke frittstående skoler eller friskoler.

Når det gjelder de enkelte paragrafer, foreslår departementet å fjerne henvisningen til menneskerettsloven i § 1-1. Det blir presisert at loven ikke gjelder fjernundervisning og kjøp av opplæringstjenester. Den sistnevnte bestemmelsen er ikke til hinder for eksternt samarbeid som er forutsatt gjennomført i læreplanen eller for nødvendig samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner på ulike nivåer.

Forslaget til § 2-1 innebærer at det ikke foreligger noen alminnelig rett til godkjenning etter loven. Departementet kan etter en skjønnsmessig vurdering godkjenne nye skoler og driftsendringer. Skjønnset skal bl.a. bygge på hvilke følger godkjenning vil få for den offentlige skolestrukturen, på skolefaglige hensyn, behovet for skolen og budsjettmessige hensyn. Vilkår kan stilles i den enkelte sak. Godkjente skoler har rett til statstilskudd etter loven.

Godkjenning med rett til tilskudd bortfaller når skolen ikke har startet opp innen tre skoleår etter at godkjenningen er gitt. Godkjenning bortfaller også når en skole har færre enn 15 elever i alle rapporteringene av elevtall tre skoleår på rad. Tilsvarende minimumsgrense for norske skoler i utlandet er 10 elever.

En smal unntakshjemmel er lagt inn i loven mht. elevtallsgrensen. Denne kan bli aktuell f.eks. for skoler som bare tilbyr små og verneverdige håndverksfag.

Lovforslaget oppstiller en uttømmende liste over hvilke særskilte grunnlag en skole skal drives på for å komme i betraktning. Disse er: a) religiøst, b) anerkjent pedagogisk retning, c) internasjonalt, d) særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett, e) norsk grunnskoleopplæring i utlandet, eller f) særskilt tilrettelagt opplæring for funksjonshemmede. Søkegrunnlaget må dokumenteres. Loven åpner ikke for å godkjenne skoler som skal fylle et generelt kvantitativt behov. Det samme gjelder nye norske videregående skoler i utlandet. Grendeskoler skal ikke lenger være et eget godkjenningsgrunnlag.

Departementet vil sikre at offentlige tilskudd og skolepenger kommer elevene til gode og at det ikke skjer kryssubsidiering til annen virksomhet. Det foreslås derfor lovfestet at skolene kan drive internat og skolefritidsordning, men ellers ikke annen virksomhet enn skole i samsvar med loven. Skolene må være registrert i Enhetsregisteret. Det må dokumenteres at innskuddskapitalen minst tilsvarer minimumsbeløpet i aksjeloven.

Når det gjelder innholdet i opplæringen, foreslås en forskriftshjemmel om krav til læreplanen, som også kan avklare hva som kan ansees jevngodt med den opplæringen som gis i den offentlige skolen. Departementet kan i forbindelse med godkjenningen av læreplanen fastsette hva slags tilbud skolen kan gi, og maksimalt elevtall på det enkelte tilbudet. Det er også lagt inn hjemmel til å gi forskrift om fritak fra sidemålsopplæring for grunnskoleelever som får særlig språkopplæring, om godskrivning av tidligere videregående opplæring eller praksis, og om fritak for den praktiske delen av kompetansemålene i kroppsoving i videregående skole.

Departementet kan gjøre unntak fra loven i forbindelse med tidsavgrensede pedagogiske eller organisatoriske forsøk ved en godkjent skole. Forsøkene forutsettes da evaluert og vil i neste omgang kunne være med på å begrunne endringer i regelverket. At skoleanleggene må ligge samlet, er et nytt krav i loven.

I forslaget til § 3-1 skal skolene fortsatt ha hele landet som inntaksområde. Forskriftshjemmelen om inntak av voksne søkere uten rett til videregående opplæring er endret slik at den bare gjelder i særlige tilfeller. Dette kan bl.a. være inntak til små, verneverdige fag og samfunnets behov for kompetanse på bestemte områder, bl.a. innenfor landbruks- og gartner-næringen og enkelte omsorgsutdanninger.

Bestemmelsene om tilpasset opplæring og organisering av elevene i grupper med forsvarlig størrelse er å forstå som tilsvarende bestemmelser i opplæ-

ringsloven. Manglende betaling av skolepenger kan ikke lenger grunnngi vedtak om bortvisning.

Departementet foreslår i hovedsak å videreføre lovbestemmelsene i kapittel 6 om statstilskudd til henholdsvis grunnskoler, videregående skoler og særskilte skoler for funksjonshemmede. Bestemmelsen om tilskudd til delvis dekning av skolepenger er ikke videreført i lovforslaget. Forskriftshjemmel er lagt inn om kommunekorreksjonsfaktoren, siden lovteksten om denne er tatt ut. Departementet vil i samarbeid med friskoleorganisasjonene gjennomgå modellen for tilskuddsberegning.

Departementets forslag til § 6A-1 innebærer at skoler som var i drift etter dette kapitlet 13. desember 2005, kan fortsette virksomheten etter loven. Dette er videregående skoler på ulike nivå der det tilbys yrkesrettet opplæring som ikke gis ved offentlige skoler. Fortsette kan også skoler som blir godkjent etter gjeldende unntaksbestemmelse i § 6A-1 og som er i drift innen utgangen av 2007. Det foreslås lovfestet at kapittel 6A i loven blir opphevet 1. juli 2010.

I forslaget til overgangsbestemmelser heter det at departementet ikke før 1. juli 2009 kan godkjenne nye skoler etter § 2-1 bokstav f, dvs. på grunnlaget særskilt tilrettelagt opplæring for funksjonshemmede. Departementet varsler egen sak til Stortinget om disse skolene våren 2009.

I § 7-2a er det lagt inn en bestemmelse om departementets reaksjonsformer dersom det blir oppdaget forhold som er i strid med andre lover og forskrifter, når forholdet svekker tilliten til skolen. Aktuelle lover er markedsføringsloven, likestillingsloven eller aksjeloven, samt brudd på konvensjoner som Norge er bundet av.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innledende merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiten, Anniken Huitfeldt, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt, fra Høyre, Gunnar Gundersen og lederen Ine Marie Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Lena Jensen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, fra Senterpartiet, Inger S. Enger, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er grunnleggende kritiske til at loven endres fra å være rettighetsbasert til å være skjønnsbasert, og at det særskilte

grunnlaget for godkjenning etter disse medlemmers mening er for begrensende og smalt definert. Videre mener disse medlemmer at 6A-skolene burde fått en tydeligere avklaring på dette tidspunktet, og at det burde vært slått tydelig fast at 6A-skolene skal beholde sin plass i nåværende lov med mindre svært tungtveiende grunner taler imot dette. Disse medlemmer finner heller ikke at forslaget og flertallets merknader ivaretar grendeskolene. Disse medlemmer vil understreke at dette i realiteten innebærer at det ikke vil være noen mulighet for foreldre og lokale ildsjeler å drive videre nedlagte skoler - ofte lokalisert i Utkant-Norge - etter offentlig læreplan, og at den eneste åpningen for videreføringen av slike skoler med rett til tilskudd vil være å opprette en skole med et religiøst grunnlag eller med en annen pedagogisk retning enn den offentlige. Etter disse medlemmers mening er dette for smalt og begrensende.

Etter komiteens medlemmer fra Høyre og Venstres mening vil det være en langt bedre løsning å oppheve frysloven og beholde friskoleloven av 2003 med enkelte tydeliggjøringer. Disse medlemmer fremmer et helhetlig lovforslag i tråd med dette. Disse medlemmer ønsker å videreføre de prinsipper som ligger til grunn for friskoleloven av 2003, slik at man kan sikre forutsigbare og stabile rammevilkår for seriøse aktører som ønsker å tilby skoletjenester som et supplement til den offentlige skolen, samtidig som man unngår at det offentlige skoletilbudet svekkes. Dette innebærer at etableringsadgangen for nye skoler videreføres som en rett, slik denne ble etablert under den friskoleloven som ble vedtatt av regjeringen Bondevik II, samtidig som det innføres bestemmelser for å ytterligere understreke lovens forbud mot å ta ut bytte fra skoler som mottar offentlige driftstilskudd, samt en bestemmelse om at departementet under visse forutsetninger kan nekte godkjenning dersom etableringen av en friskole vil innebære en vesentlig svekking av det offentlige skoletilbudet i vertskommunen på kort eller lang sikt. Samtidig vil disse medlemmer fremme forslag som sikrer større forutsigbarhet for søkerne med hensyn til departementets saksbehandling, både med hensyn til saksbehandlingstid og utfallet av departementets vurdering. Ved hjelp av disse grepene vil grunnprinsippet med hensyn til etablerings- og støtterett i friskoleloven av 2003 ivaretas, samtidig som man gjerder inn lovens bestemmelser på en hensiktsmessig og nødvendig måte. Etter disse medlemmers mening er det en slik fremgangsmåte Regjeringen, med støtte fra Kristelig Folkeparti, burde valgt, snarere enn å innføre en skjønnsmessig lov som bidrar til mindre mangfold, fleksibilitet og nytenkning innenfor skoleområdet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at elever og foreldre har svært sammensatte begrunnelser for å velge en friskole. Noen elever finner seg ikke til rette i den offentlige skolen, andre er nysgjerrige på alternative pedagogiske metoder. Noen elever ønsker at religiøse aspekter skal prege utdanningen, andre vil fordype seg i dans eller teknologi. Og noen elever vil ta byggfag- eller rørleggerutdanning med en ny innretning. I noen tilfeller kan det som er best for barnet, ikke oppfylles innenfor rammen av den offentlige skolen eller innenfor de strenge grensene som settes for muligheten til å velge alternative skoler. Disse medlemmer er svært kritiske til at muligheten til å velge annerledes nå skal begrenses til å gjelde bare for dem som ønsker religiøse, internasjonale eller alternative pedagogiske tilbud. Innsnevringen undergraver foreldreretten, og det bidrar til å gjøre mangfoldet mindre på utdanningsområdet i en tid der det synes å være tverrpolitisk enighet om at det finnes flere veier til målet og at nye impulser er med på å bygge en bred kompetanse.

Disse medlemmer mener dessuten det er et stort paradoks at valgfriheten er ubegrenset for elever med sterk økonomisk familiebakgrunn. Det finnes flere tradisjonsrike privatskoler i Norge, som ikke får statsstøtte til driften og som dermed tar høye skolepenger. Disse skolene har i mange tiår eksistert side om side med den offentlige skolen. Også den nåværende regjeringen anerkjenner altså disse skolene - som i mange tilfeller driver tilbud som også gis i den offentlige skolen - men mener at muligheten til å velge tilbud som også gis i offentlig regi kun skal være forbeholdt noen få og godt økonomisk stilte.

Selv om de aller fleste elever og foreldre velger den offentlige nærskolen, er det etter disse medlemmers oppfatning svært viktig at det finnes gode alternativer for dem som ønsker noe annet. Disse medlemmer registrerer at retorikken Regjeringen har brukt mot de skolene som er startet eller som har søkt om å få starte under friskoleloven av 2003, har vært meget aggressiv. Regjeringen har lagt til grunn at mange av søkerne i utgangspunktet ikke har hatt ærlige hensikter, og har kommet med svært sterke utfall mot enkelte av dem. Disse medlemmer vil ta avstand fra denne retorikken. I Norge trenger vi flere - ikke færre - entusiaster, idealister og folk som kan tenke nytt om skole. De som ønsker å starte opp et alternativt tilbud, enten det er fundert på religion, annerledes pedagogikk, faglig spesialisering, tilbud etter den offentlige læreplanen eller ønsket om å tilby en sterkere yrkesopplæring, fortjener å bli behandlet med respekt.

Disse medlemmer viser til at statsråden i et svarbrev til Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ikke på faglig grunnlag kan beleg-

ge gjentatte påstander fra Regjeringen om at et visst innslag av friskoler "utarmer" den offentlige skolen. Disse medlemmer understreker at en elev bare kan gå på én skole av gangen, og at ikke hele kostnaden for eleven flyttes over fra kommunen/fylkeskommunen til friskolen dersom eleven skifter skole. 15 pst. av tilskuddet blir igjen i kommunen/fylkeskommunen. Lærere i mange friskoler har også gjennomgående lavere lønn enn lærere i den offentlige skolen, og skolene får ingen offentlig støtte til å holde lokaler. Etter statsrådets svarbrev går disse medlemmer ut fra at Regjeringen ikke lenger vil bruke argumentasjon om at et visst innslag av friskoler "utarmer" den offentlige skolen.

Disse medlemmer viser til merknaden fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fra Budsjett-innst. S. nr. 12 (2006-2007) der det står:

"Disse medlemmer viser til de to forskningsrapportene som nylig har blitt lagt frem, henholdsvis fra NIFU STEP og Senter for økonomisk forskning (SØF). Begge rapportene viser at friskoler ikke har noen entydig segregerende effekt, og at de er gode til å tilpasse undervisningen til elevene. I tillegg kan friskolene vise til bedre læringsutbytte, selv om elevenes bakgrunn der er like forskjellig som i den offentlige skolen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at partiet mener friskolene er et godt og viktig supplement til den offentlige skolen. Disse medlemmer vil likebehandle alle elever uavhengig av om de ønsker å gå i en offentlig skole eller en friskole, også økonomisk. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet flere ganger har foreslått å øke tilskuddet til friskoler fra 85 pst. til 100 pst. slik at elever som velger friskoler skal slippe å betale egenandel.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet er mer opptatt av å sikre kvalitet på den undervisningen som tilbys, fremfor å fokusere på hvem som eier og driver den enkelte skole. Disse medlemmer tar imidlertid til etterretning at Regjeringen er mer opptatt av eierskap enn av innhold, hvilket totalt sett er uheldig for elevene.

Disse medlemmer vil understreke at etableringen av friskoler som supplement til den offentlige skolen ikke vil bidra til å undergrave den offentlige skolen. Snarere vil slike friskoletilbud bidra til at den offentlige skolen i konkurransen om elevene blir styrket. Det er elevene som tjener på dette. For Fremskrittspartiet er det viktigere at eleven får et best mulig tilbud, enn at politiske prinsipper rides.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen tidligere har sagt at de vil gå tilbake til den gamle privatskoleloven og legge til grunn de samme utgangspunkter som denne hadde. Disse medlemmer

viser til at resultatet er en strengere vurdering på enkelte punkt i forhold til den gamle privatskoleloven som gjaldt frem til 2003. Disse medlemmer mener det bekrefter at det er problematisk å forholde seg til denne regjeringen idet leveransene ofte er i strid med de signaler som er gitt på forhånd.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til sine merknader i Innst. O. nr. 45 (2006-2007) som omhandlet den midlertidige frysloven for godkjenning av friskoler. Disse medlemmer synes det er uheldig at friskolene ikke samlet seg om å gå rettens vei for å prøve Stortingets vedtak, men erkjenner at belastningen ved en slik rettslig prøvelse kunne bli tung og vanskelig å bære for de aktuelle skolene.

Disse medlemmer har ingen prinsipielle motforestillinger mot at skoleeiere har anledning til å ta utbytte, fordi disse medlemmer vil stille kvalitetskrav til den enkelte tilbyder av undervisningstjenester. Disse medlemmer erkjenner imidlertid at det uansett vil bli opprettholdt et utbytteforbud i loven og mener det er riktig at lovgiver sørger for at et slikt forbud overholdes inntil det eventuelt oppheves av Stortinget.

Disse medlemmer vil videre peke på at det er gjort noen forsøk på å komme til enighet om praktiske spørsmål mellom partiene Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Bakgrunnen for dette er å bidra til å se hvordan en eventuell fremtidig lov kan se ut dersom Stortingets sammensetning etter 2009 endres slik at det blir mulig. Videre er hensikten å bidra til å peke på en rekke åpenbare urimeligheter med den loven som vil bli vedtatt av Stortingets flertall. Disse medlemmer vil derfor subsidiært støtte forslaget fra Høyre og Venstre under Odelstingets behandling. Disse medlemmer fremmer for øvrig følgende primære forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om ny lov om friskoler som åpner for likebehandling mellom skoler uavhengig av eierskap, både hva gjelder økonomi og godkjenning av skoletilbud."

Komiteens medlemmer fra Høyre vil sikre en god og sterk offentlig skole. Disse medlemmer vil samtidig verne om foreldres og elevers rett til å velge et annet skoletilbud enn det offentlige, dersom de ønsker det. Friskoler bidrar til mangfold i skoletilbudet, samtidig som offentlige skoler og friskoler kan lære av hverandre og dermed gjøre skolen bedre for alle elever.

For disse medlemmer er kunnskap viktigere enn eierskap. Om en god skole drives av det offentlige eller av en stiftelse, er likegyldig.

En slik mulighet til å velge er etter disse medlemmers oppfatning avgjørende for å sikre foreldreretten til å velge utdanning for sine barn. Kjernen i

denne retten er å kunne velge også noe annet enn det som det politiske flertall til enhver tid velger. Testen på om vi lever i et liberalt, åpent og mangfoldig samfunn er om flertallet respekterer mindretallets rett til å velge også andre tilbud enn det flertallet selv synes er greit. Disse medlemmer vil understreke at respekt for denne retten innebærer at det skal gis godkjenning og økonomisk støtte også til skoletilbud flertallet ikke liker eller selv ikke ville valgt for sine barn.

Disse medlemmer viser til at friskoleloven av 2003 representerte et viktig skritt i retning av større respekt for foreldreretten og vern om mindretallets rett. Loven inneholdt en rett til godkjenning dersom skolen oppfylte bestemte kvalitetskriterier, og den begrenset ikke adgangen til godkjenning til skoler med et bestemt formål. På den måten ble skoler med et religiøst eller pedagogisk alternativt grunnlag gitt en rett til godkjenning, samtidig som også andre skoler som drev opplæring etter offentlige læreplaner, ble godkjent. Disse medlemmer er sterkt uenige i at den nye loven nå blir en skjønnslov der det er opp til departementet å avgjøre om skoler som ellers fyller lovens vilkår, blir godkjent. At grunnlaget for godkjenning igjen blir formålsbestemt, og ikke kvalitetsbestemt, er etter disse medlemmers mening et stort tilbakeskritt for elevene. Men loven av 2003 representerte også en innstramming: Det ble oppstilt et klart forbud i loven mot å ta utbytte fra skoledriften. Et slikt forbud eksisterte ikke i den gamle privatskoleloven.

Disse medlemmer viser til sine merknader i Innst. O. nr. 45 (2005-2006) som omhandlet den midlertidige "frys"-loven. De innvendingene disse medlemmer reiste, blant annet om hvor hardt ulike alternative skoler ble rammet av hastevedtaket, og innvendingene mot den sterke begrensningen som ble oppstilt for å kunne starte alternative skoletilbud, er fortsatt meget relevante.

Disse medlemmer merker seg at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti har kommet til enighet rundt visse sider ved loven. Noe av enigheten bidrar til å redusere enkelte av skadevirkningene av proposisjonen, andre sider av enigheten løser ingen problemer. Samlet sett vil disse medlemmer bemerke at enigheten ikke representerer noen vesentlige endringer i proposisjonen, og at alle hovedlinjer i den ligger fast.

Komiteens medlem fra Venstre vil ha en sterk og god offentlig skole, supplert av private undervisningstilbud. For Venstre er det et mål at kvaliteten i den offentlige skolen skal være så god at den blir et naturlig førstevalg for det store flertallet av befolkningen. Samtidig vil dette medlem understreke at mange private utdanningstilbud utfører vik-

tige samfunnsoppdrag, og utfyller det offentlige skoletilbudet på en god måte. Dette kommer elever, foreldre og samfunnet som helhet til gode. Ved siden av den offentlige skolen må det derfor tillates et bredt spekter av private skoler som supplement til den offentlige skolen. Friskolene har en viktig funksjon som et alternativ for elever og foreldre som ønsker et annet tilbud enn den offentlige skolen, men også som arenaer for faglig og pedagogisk nyskaping. Dette medlem vil understreke at Venstre ønsker en offentlig støtte til friskoler tilsvarende 90 pst. offentlig driftstilskudd i tillegg til dekning av kapitalkostnader av skoleplassene i friskoler.

Dette medlem har merket seg at den nåværende regjeringen gjennom Soria Moria-erklæringen har varslet at de vil stramme inn utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen. Dette medlem vil i denne sammenheng vise til sine merknader i Innst. O. nr. 45 (2005-2006) som omhandlet den midlertidige frysloven. Dette medlem vil understreke sine betenkeligheter knyttet til prosessen rundt endringer i friskoleloven, og står fast ved standpunktet om at Regjeringen med denne loven rammet langt flere enn de skolene som Regjeringen hadde som uttrykt mål å ramme.

Dette medlem har merket seg at flertallet, bestående av regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, har forhandlet i forbindelse med forslaget om endringer i friskoleloven. Dette medlem merker seg at det har vært en viss positiv bevegelse i forhold til forslaget som lå til grunn fra departementet, blant annet med hensyn til fortsatt inntak av voksne uten rett for skoler som før 1. januar 2007 hadde godkjenning til å ta inn voksne uten rett etter opplæringslova, kjøp av opplæringstjenester og åpning for unntak fra loven i forbindelse med organisatoriske og pedagogiske forsøk. Videre merker dette medlem seg at departementet henstilles om å utarbeide et lovverk som kan gi 6A-skolene "en lovmessig plassering som sikrer deres særpreg og at de kan drive videre også etter at overgangsperioden er over", og at Stortinget skal forelegges sak om dette i innværende periode. Dette må betegnes som et skritt i riktig retning i forhold til forslaget slik det foreligger i proposisjonen.

Dette medlem finner likevel at disse forbedringene samlet sett er langt fra tilstrekkelig for å kunne støtte forslaget.

Tydliggjøring av forbudet mot å ta ut utbytte fra skoledrift

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har merket seg at det har vært anført som et argument mot friskoleloven av 2003 at det har vært mulig å omgå lovforbudet mot utbytte og annen utdeling av overskudd

til eierne av friskolene. Uten at det vel er dokumentert at dette faktisk har blitt gjort, har hypotetiske eksempler på slik omgåelse vært at skoleeier etablerer ulike typer støtteselskaper til den offentlig støttede skoledriften, med den hensikt å etablere avtaler om kjøp av tjenester fra den skole som mottar offentlig driftstilskudd, hvoretter virksomheten i støtteselskapet kan generere et overskudd som deretter fritt kan tas ut som utbytte eller annen type overskudd som kommer skoleeieren til gode.

Disse medlemmer vil understreke at det allerede under den gjeldende loven fra 2003 er et forbud mot utbytte fra skoler som mottar offentlige driftstilskudd. Dette forbudet er supplert med et forbud mot at slike skoler skal kunne pådra seg kostnader i form av leieutgifter for eiendom eller lokale som tilhører skolens eier eller dennes nærstående, eller på annen måte pådra seg kostnader som kan innebære at alle offentlige tilskudd eller egenandeler fra elevene ikke kommer elevene til gode.

Disse medlemmer viser til at ordlyden i friskoleloven av 2003 på dette punktet foreslås videreført ordrett i det foreliggende lovforslaget. Disse medlemmer legger til grunn at det i den foreliggende loven på akkurat samme måte som i friskoleloven av 2003 fortsatt gjelder et krav om at alle offentlige tilskudd eller egenandeler fra elevene skal komme elevene til gode, og at dette kravet kan nyttes som hjemmel til å gripe inn overfor ulike typer transaksjoner som ville innebære en økonomisk overføring fra skolen til skolens eier. Dette kan med andre ord være en hjemmel for gjennomskjæring, ut fra samme prinsipp som vi kjenner fra for eksempel skatteretten og aksjeretten.

Disse medlemmer legger videre til grunn at utstrakt kjøp av varer eller tjenester fra skolens eier/selskap som helt eller delvis er eid eller kontrollert av skolens eier, eller generelt kjøp av varer eller tjenester til en pris som overstiger antatt markedspris for slike varer og tjenester, vil kunne rammes under det gjeldende lovforbudet. For det tilfelle at tilsynsmyndighetene finner at slike kjøp av varer og tjenester i realiteten innebærer en overføring til skoleeieren, legger disse medlemmer til grunn at skolens offentlige driftstilskudd kan holdes tilbake, eventuelt at tidligere mottatt tilskudd trekkes tilbake, eller at skolens godkjenning trekkes tilbake.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser videre til at departementet i proposisjonen har uttalt at et forbud mot utbytte ikke innebærer at skolen ikke skal kunne foreta reelle kjøp av varer og tjenester på dokumenterte markedsmessige vilkår. Disse medlemmer slutter seg til denne vurderingen. Disse medlemmer ønsker videre at dette prinsippet - om at kjøp av varer og tjenester

fra skolens eier eller dennes nærstående skal skje til markedsmessige vilkår - blir lovfestet, selv om det samme kan hevdes å følge av bestemmelsen i departementets forslag til § 6-3 første ledd bokstav b) annet alternativ - om forbud mot at skolen på annen måte pådrar seg kostnader som kan innebære at alle offentlige tilskudd eller egenandeler fra elevene ikke kommer elevene til gode. Dette foreslås for å gi større klarhet og forutberegnelighet i regelverket, og derved motvirke faren for omgåelser av lovens forbud mot utbytte. Disse medlemmer foreslår i henhold til dette et tillegg til § 6-3 første ledd bokstav b) (jf også gjeldende lov § 6-2 første ledd bokstav b) og § 6-4 første ledd bokstav b), om at alle transaksjoner mellom skolen og skolens eier og dennes nærstående skal skje til markedsmessige vilkår, jf. at risikoen for misbruk/omgåelser jo vil være størst i forhold til transaksjoner med eier/nærstående.

Det vil være skolens styre som må ha ansvaret for å påse at dette overholdes, jf. også at det følger allerede av den gjeldende loven § 5-2 at skolens styre skal påse at offentlige tilskudd og skolepenger kommer elevene til gode.

Samtidig ønsker disse medlemmer å presisere at det selvsagt generelt må være grenser for skolens adgang til å kjøpe tjenester av andre, jf. under, om skolens formål og kjernevirksomhet.

Disse medlemmer viser til sitt helhetlige forslag hvor følgende fremgår:

"Transaksjonar mellom skolen og skolen sine eigarar eller deira nærstående skal byggje på vanlege forretningsmessige vilkår og prinsipp."

Tydeliggjøring av skolens formål og kjernevirksomhet

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre slutter seg til at det videreføres et prinsipp om at skoler med offentlig godkjenning/støtte, ikke skal utøve annen virksomhet enn skolevirksomhet, jf. § 1-4 første ledd i den gjeldende loven og § 2-2 første ledd i lovforslaget. Dette også for å unngå krysssubsidierting til virksomhet som ikke er berettiget til offentlig støtte. Det må likevel fortsatt være rom for å utøve virksomhet som må anses som en naturlig forlengelse av skolevirksomheten, typisk internat, SFO mv. Disse medlemmer anser det mest hensiktsmessig om dette reguleres ved et tillegg om at skolen ikke skal kunne utøve annen virksomhet enn skolevirksomhet etter loven, samt tilknyttede tjenester med formål å styrke kvaliteten i det samlede opplæringstilbudet, jf. også de prinsippene som kommer til uttrykk i dispensasjonsadgangen i den gjeldende § 1-4 annet ledd.

Disse medlemmer understreker samtidig at det generelt må være en grense for hvor stor del av skolens kjernevirksomhet som kan settes ut til andre (såkalt utkontraktering), det være seg til selskaper i samme konsern, til selskaper som er kontrollert av skolens eier, samt også til andre. Etter disse medlemmers mening er dette også en naturlig forlengelse av bestemmelsen i § 1-4 i gjeldende lov, og som altså videreføres i lovforslaget § 2-2 første ledd; om at skolen ikke skal drive annen virksomhet enn skole - i dette ligger en forutsetning om at selve skolevirksomheten skal utføres av den skolen som nyter godt av den offentlige godkjenning/den offentlige støtten. Disse medlemmer viser imidlertid til at det fortsatt i en viss utstrekning må kunne kjøpes også undervisningstjenester, og at dette er lagt til grunn også av flertallet, dette vil typisk være spesialister i mindre stillingsbrøker, fagfolk på spesielle områder mv.

Disse medlemmer vil samtidig understreke at det må være tillatt for skolen å drive annen virksomhet som har som formål å styrke kvaliteten i det samlede opplæringstilbudet, det være seg pedagogiske tiltak, miljøtiltak eller tiltak av mer merkantil art, jf. forslaget om ny lovtekst i § 2-2 første ledd første punktum nedenfor. Eksempler på dette kan være kurstilbud ved siden av den ordinære skolevirksomheten, konserter og arrangementer, samt samarbeid med andre skoler og organisasjoner om lokale kulturtiltak mv.

Disse medlemmer foreslår i henhold til dette at prinsippet om at skolen i hovedsak selv skal forestå skolevirksomheten, kommer til uttrykk ved at det i forslaget § 2-2-første ledd tas inn et tillegg om at det av selskapets vedtekter skal fremgå at selskapets formål er å tilby skoletjenester. I og med at dette prinsippet også har en sammenheng med det generelle forbudet mot utbytteutdeling, foreslås det videre at bestemmelsen i § 6-3 annet ledd, hvor Regjeringen viderefører en hjemmel til å fastsette nærmere forskrift om forbud mot utbytte, suppleres med en hjemmel til å fastsette forskrift om bruk av oppdragstakere (utkontraktering). Dette for å kunne fastsette nærmere regler hvis det viser seg at skoler undergitt offentlig godkjenning, og som mottar offentlige tilskudd, i for stor grad overlater virksomheten til andre.

Disse medlemmer viser til sitt helhetlige forslag der følgende lovtekst framgår:

"Skolen kan ikke drive anna verksemd enn skole i samsvar med denne lova. *Skolen kan likevel utføre tilknytte tenester med formål å styrke kvaliteten i det samla opplæringstilbudet. Det skal framgå av skolen sine vedtekter at skolen sitt formål skal være å tilby opplæringstenester.*"

Videre heter det:

"Departementet kan gi nærare forskrift om forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd bokstav a, *samt gi nærare forskrift om adgang til og vilkår for å inngå avtale med oppdragstakarar (ukontraktering).*"

Begrensning vedrørende rammen for godkjenning av nye skoler

Et annet moment som har vært anført som argument mot friskoleloven er at den har åpnet for ukontrollert vekst i antall skoleplasser, særlig i enkelte byer. Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil understreke at de ikke deler kunnskapsministerens upresise retorikk og syn knyttet til dette, men har registrert at dette kan være en reell problemstilling i enkelte kommuner, og foreslår derfor en inngjerding av den eksisterende loven med hensyn til denne problemstillingen. Etter disse medlemmers mening har det for eksempel aldri vært intensjonen bak friskoleloven at det skal eksistere en uforbeholden rett til å "oversvømme" en kommune med skoleplasser, dvs. at antallet friskoleplasser er likt med eller overstiger skoleplassene i den offentlige skolen i kommunen. Dette kan være et eksempel på en potensiell "vesentlig svekking" på kort eller lang sikt av det offentlige skoletilbudet i vertskommunen, jf. forslaget nedenfor, og det er blant annet slike tilfeller forslaget til ny bestemmelse i loven fra disse medlemmer er ment å omfatte. Bestemmelsen skal ikke tolkes til ulempe for dem som ønsker å skape "nye" skoletilbud, og en helhetlig vurdering må legges til grunn. Departementets eventuelle avslag i tilknytning til nedenstående bestemmelse skal være saklig begrunnet og etterprøvbart. Samtidig vil disse medlemmer understreke at det er viktig at det åpnes for at det kan finnes en del "frie" skoleplasser for å sikre valgfrihet for den enkelte elev og forelder.

Disse medlemmer foreslår videre at det innføres en plikt for departementet til å avgi en bindende forhåndsuttalelse om etableringen av en friskole - etter departementets samlede vurdering - vil innebære en vesentlig svekking av det offentlige skoletilbudet i vertskommunen på kort eller lang sikt. Forhåndsuttalelsen skal være saklig begrunnet og etterprøvbart, jf. ovenfor. En slik uttalelse skal gis innen tre måneder fra søknadsdato. Dersom søker ikke mottar svar innen denne fristen, kan godkjenning ikke nektes. På denne måten sikrer man forutsigbarhet for søkerne både med hensyn til tid og saksbehandling.

Disse medlemmer viser til sitt helhetlige lovforslag der det framgår:

"Departementet kan berre nekte godkjenning etter paragrafen her dersom etablering av skolen vil innebære ei vesentleg svekking av det offentlege skoletilbodet i vertskommunen eller vertsfylket på kort eller lang sikt. Departementet skal på førespurnad avgi ei bindande førehandsuttale om etableringa vil bli nekta etter første punktum. Dersom førehandsuttala ikkje er gitt innan tre månader etter at førespurnaden er motteke, kan godkjenning ikkje nektast etter denne leden."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til Innst. O. nr. 45 (2005-2006) om lov om endringer i friskoleloven og fagskoleloven, ofte referert til som "frysloven". Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre stod sammen om hoveddelen av merknadene under behandlingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at det må ha skjedd vesentlige endringer i Kristelig Folkepartis politikk siden behandlingen av den midlertidige frysloven og finner grunn til å påpeke dette etter at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti har funnet hverandre i det de selv karakteriserer som et godt kompromiss om ny privatskolelov.

I Innst. O. nr. 45 (2005-2006) har Kristelig Folkeparti en prinsipiell tilnærming til spørsmålet om friskoler, mens de etter avtalen med regjeringspartiene har konsentrert seg om et fåtall skoler og slutter seg til politiske prinsipper som syntes fjerne i 2006.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil hitsette et utdrag fra Innst. O. nr. 45 (2005-2006). Om den prinsipielle tilnærmingen regjeringen hadde valgt, stod følgende i den aktuelle innstilling:

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre konstaterer at det er full politisk enighet om ønskeligheten og viktigheten av en sterk offentlig skole. Den offentlige skolen er - og vil forbli - det dominerende utdanningstilbud innenfor grunntidningen. Samtidig er det viktig å holde fast på at det ikke er noen motsetning mellom å arbeide for en sterk offentlig skole og å sikre foreldrene rett og mulighet til å velge en annen opplæring for sine barn, i tråd med egne idealer eller ønsker. Disse medlemmer mener det er liten grunn til å frykte at ikke den offentlige skolen vil være det naturlige valg for det store flertall av foreldrene, og disse medlemmer er samtidig forbauset over at Regjeringen og regjeringspartiene vurderer det marginale innslaget av friskoler som en så sterk trussel mot de offentlige skolene at man går til restriktive tiltak i et slikt omfang som i det foreliggende forslag til midlertidig lov."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at friskoleloven fra 2003 ble vedtatt etter forslag fra Bondevik II-regjeringen.

Disse medlemmer peker på at Kristelig Folkeparti har hatt en gjennomgående og stilren argumentasjon for en objektiv friskolelov som er rettighetsbasert, i det minste siden 2003. Disse medlemmer merker seg med undring at Kristelig Folkeparti nå går inn for en skjønnsbasert lov med snever mulighet for etablering av friskoler som gir foreldrene mulighet til å velge en annen opplæring for sine barn i tråd med egne idealer eller ønsker. Disse medlemmer registrerer videre at Kristelig Folkeparti med sin avtale med regjeringspartiene kun makter å endre loven marginalt i forhold til Regjeringens utgangspunkt.

Norges folkerettslige forpliktelser

Komiteen har merket seg at departementet mener folkeretten ikke er relevant for vurdering av om en friskole som ønsker å starte opp, skal få lov til det.

Videre har komiteen merket seg at departementet mener EMK-protokoll 1 artikkel 2 begrenser seg til at staten må tillate etablering av skoler som sikrer utdanning i samsvar med foreldrenes filosofiske eller religiøse overbevisning, og ikke til at staten må medvirke økonomisk eller på annen måte til at det skjer.

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å fjerne henvisningen til menneskerettsloven § 2 nr. 2 i § 1-1 første ledd. Komiteen har merket seg at departementet mener Norge har oppfylt sine plikter blant annet gjennom det offentlige skoleverket og muligheten til å etablere private skoler etter § 2-12.

Komiteen understreker at en offentlig finansiering av private skoletilbud er nødvendig for å sikre reelle valgmuligheter for foreldrene, og at det derfor er ønskelig å gå lenger enn våre folkerettslige forpliktelser tilsier i å tilrettelegge for private tilbud slik loven åpner for. Komiteen foreslår derfor at henvisningen til menneskerettsloven § 2 nr. 2 videreføres, og foreslår lovteksten under § 1-1 endret i samsvar med dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser i den forbindelse til at departementet i proposisjonen kapittel 8.2.2.2 skriver følgende:

"I høringsbrevet gav departementet uttrykk for at det ønskes at foreldre og elever framleis skal kunne velje skolar som er etablerte på religiøst grunnlag. Dette er i samsvar med den politiske plattformen for

fleirtalsregjeringa (Soria Moria-erklæringa), jf. kapittel 1. Dersom dette skal vere reelt mogleg for alle som ønskjer det, må staten yte tilskot til denne typen skolar."

Flertallet viser vidare til at departementet i proposisjonens kapittel 8.2.3.1 skriver følgjende:

"Regjeringen ønsker at foreldre og elever fortsatt skal kunne velge skoler som utgjør et faglig-pedagogisk alternativ (slik begrepet ble brukt i den tidligere privatskoleloven), jf. regjeringserklæringen. Dersom denne muligheten skal være reell, må denne typen skoler kunne godkjennes med rett til statstilskudd også i fremtiden."

Flertallet er enig med departementet i at dersom det skal være en reell mulighet for alle som ønsker det å velge skoler som er etablerte på religiøst eller filosofisk grunnlag, må staten gi tilskudd til denne typen skoler.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre vil understreke at de rettighetene norske elever og foreldre har etter internasjonale konvensjoner som er gjort til norsk rett gjennom menneskerettsloven § 2, ikke er reelle uten at staten også bidrar økonomisk til driften av friskoler. Dersom staten ikke yter tilskudd, blir retten til å velge utdanning illusorisk for de fleste, med unntak av familier med sterk økonomi.

Disse medlemmer vil vidare understreke at det er hensiktsmessig å beholde henvisningen til menneskerettslovens § 2 nr. 2 i § 1-1 første ledd, for å understreke den forpliktelsen som ligger i de internasjonale konvensjonene på dette området.

Lovens tittel

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å endre tittelen på loven fra "lov om frittstående skolar (friskolelova)", til "lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova)". Komiteen har merket seg at departementet mener begrepet "friskole" er et verdiladet begrep som kan gi assosiasjoner i retning av at friskolene er frie - i motsetning til de offentlige skolene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at begrepet friskole ble etablert gjennom Ot.prp. nr. 33 (2002-2003), og at det nye begrepet var knyttet til innføringen av en rett til godkjenning av private skoler basert på kvalitetskriterier og ikke formål. Det foreliggende forslaget innebærer å gjenopprette hovedlinjene i privatskoleloven fra 1985, og flertallet finner det riktig å gå tilbake til tidligere begrepsbruk.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre merker seg at departementet endrer lovens navn fra friskoleloven til privatskoleloven. Disse medlemmer vil peke på at dette vil skape forvirring rundt benevnelsen av de ulike skoleslagene. Privatskoler er de skolene som driver uten offentlig støtte, som tar 100 pst. elevbetaling, og som har full anledning til å ta utbytte. Disse skolene er få, men har lang tradisjon i Norge og har eksistert side om side med den offentlige skolen i mange tiår. Friskoler er ikke-offentlige skoler som mottar statsstøtte, som har begrensninger på hvor stor elevbetaling de kan kreve, og som har et klart og tydelig forbud mot å ta utbytte.

Disse medlemmer registrerer at departementet foretar navnebyttet av ideologiske grunner, og mener det er uheldig fordi det skaper forvirring og fjerner en innarbeidet tittel på skolene.

Disse medlemmer har ikke merket seg noen vektige grunner for et eventuelt navnebytte, og vil beholde lov om frittstående skolar (friskolelova) som lovens tittel.

2.2 Godkjenning med rett til tilskudd

Godkjenningsordningen

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å fjerne friskolelovens rett til godkjenning, og erstatte dette med godkjenning etter en skjønnsmessig vurdering. Den skjønnsmessige vurderingen skal blant annet bygge på konsekvensene en godkjenning vil få for den offentlige skolen, skolefaglige hensyn, behovet for skolen og budsjettmessige hensyn. Vertskommunen eller vertsfylket skal gi en uttalelse før vedtak om godkjenning, men uttalelsen skal ikke være avgjørende for om en søknad skal innvilges eller ikke.

Komiteen har vidare merket seg at skolene må drive virksomheten på et bestemt grunnlag og at dette grunnlaget må dokumenteres. Kravet om grunnlag gjelder ikke for skoler som var i drift etter loven 31. desember 2007.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at det i godkjenningsgrunnlaget er lagt begrensninger på hvilke kriterier skolene kan starte opp etter. Flertallet forutsetter at skoler gis godkjenning når det søkes innenfor det fastlagte godkjenningsgrunnlaget, og øvrige krav i loven. Departementet skal likevel kunne ta hensyn til den offentlige skolestrukturen, behovet for skolen og vurdere seriositeten til søkeren. Flertallet har merket seg at uttalelsen fra vertskommunen eller vertsfylket ikke skal være avgjørende for om en søknad skal innvilges eller ikke. Det er lovens mening å legge til rette for

alternative skoler. Flertallet mener at et nei til en søknad ikke kan begrunnes med budsjettsituasjonen. Flertallet mener også det skal foretas rask behandling når en godkjent skole søker om utvidelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er uenige i at loven nå endres fra en rettighetslov til en skjønnlov. Det svekker rettssikkerheten og forutsigbarheten for skolene, elevene og foreldrene at departementet etter eget skjønn skal kunne avslå en søknad som ellers fyller vilkårene i loven. Denne endringen vil også vri fokuset bort fra skolens kvalitet og over på politikk.

Disse medlemmer viser til flertallets merknader om at et av kriteriene for skjønnutøvelsen skal være "behovet for skolen". Dette kriteriet gjør det etter disse medlemmers oppfatning nærmest umulig å foreta en likebehandling av ellers like søknader, og det legger til rette for stor grad av vilkårlighet og rettsusikkerhet. Det er også høyst uklart hvilken parts behov som skal legges til grunn, og hvem som skal bestemme når et behov er dekket. Det vil være stor forskjell på foreldre og elevs behov for skoletilbudet, og Regjeringens behov for å begrense antallet alternative skoler. Disse medlemmer vil understreke det svært uheldige i at en regjering med en uttalt målsetting om å begrense antallet alternative skoler, samtidig skal få avgjøre søknader etter et så upresist og vilkårlig kriterium som "behovet for skolen".

Disse medlemmer mener det er avgjørende viktig at søknader om å starte skoler behandles raskt. Mange søkere er i en slik situasjon at de ikke har anledning til å vente lenge på avgjørelsen, fordi de har bundet seg økonomisk eller avtalemessig.

Disse medlemmer viser til sine respektive generelle merknader under pkt. 2.1.

Skoler med religiøst grunnlag og skoler med annen pedagogisk retning

Komiteen viser til at departementet foreslår å åpne for godkjenning av grunnskoler og videregående skoler som blir etablert og drevet på et religiøst grunnlag. Komiteen er enig med departementet i at formålet med å etablere og drive slike skoler, vil være å gi barn og unge et skoletilbud der troen er en naturlig del av verdigrunnlaget og i de læreplanene som skolen følger.

Komiteen viser til at departementet foreslår å åpne for godkjenning av grunnskoler og videregående skoler som blir etablert og drevet av en anerkjent pedagogisk retning. Komiteen har merket seg at departementet presiserer at begrepet "anerkjent" betyr at skolens pedagogiske virksomhet er utprøvd, re-

lativt utbredt og utførlig beskrevet i litteraturen. Skolene må ha læreplaner som synliggjør hvilke konsekvenser dette idé- og verdigrunnlaget har for opplæringen.

Komiteen vil understreke viktigheten av at skolene som driver etter en anerkjent pedagogisk retning, får beholde sin pedagogiske egenart. Selv om skolene gis mulighet til godkjenning gjennom loven, er det avgjørende viktig at de ikke samtidig får sin egenart gradvis uthult og utvisket gjennom detaljerte pålegg om tilpasninger til læreplanene i den offentlige skolen, slik at skolene til slutt ikke representerer noe kvalitativt annerledes enn den offentlige skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at det gjennom Kunnskapsløftet er åpnet for stor grad av lokal handlefrihet i skolen, og at skolene er stilt langt friere med hensyn til valg av pedagogiske metoder enn tidligere. Dette innebærer at begrepet "alternativ pedagogikk" ikke vil gi den samme mening som under den tidligere privatskoleloven. Flertallet ønsker imidlertid å åpne for offentlig støtte til skoler som arbeider på et annet pedagogisk grunnlag enn den offentlige skolen, og at loven derfor gir adgang til å godkjenne skoler på grunnlag av anerkjent pedagogisk retning. Flertallet vil understreke at dette ikke skal stoppe nyutvikling av pedagogiske alternativ, men at det vil måtte stilles visse krav for å avgrense dette formålet. Flertallet forutsetter at det ikke kun vil være pedagogiske alternativ som har eksistert i en årrekke som heretter vil bli godkjent. Flertallet mener eksisterende pedagogiske alternativ har tilført mye til den offentlige skolen, og at også den offentlige skolen vil være tjent med å la nye alternativ få vokse frem. Flertallet har merket seg problemstillingene omkring definisjonen av anerkjent pedagogisk retning, som blir reist av bl.a. Utdanningsforbundet under høringsrunden for lovforslaget. Flertallet har merket seg at departementet ser forsøk som et viktig virkemiddel for å få en god utvikling, og vil understreke behovet for et kontinuerlig utviklingsarbeid i skolen, og at det bør åpnes for at de skolene som blir godkjent som private skoler med offentlig støtte, bør ha anledning til å kunne stå for et reelt alternativ til det offentlige og at de også bør kunne gis adgang til pedagogiske forsøk i disse skolene.

Flertallet ønsker at loven skal åpne for forsøk både ved skoler som allerede er i drift etter loven og nye skoler i Norge, dvs. at det kan gjøres unntak fra kravene til grunnlag i § 2-1 i forbindelse med tidsavgrensede forsøk. Flertallet foreslår endring § 2-5 i samsvar med dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre merker seg at departementet foreslår å bruke begrepet "anerkjent pedagogisk retning" som betegnelse i stedet for "alternativ pedagogikk". Disse medlemmer viser til at det nye begrepet er upresist. Departementet beskriver selv tre kriterier: Den pedagogiske virksomheten skal være utprøvd, relativt utbredt og utførlig beskrevet i litteraturen. Dette betyr at også andre pedagogiske retninger enn de som tradisjonelt har blitt oppfattet som pedagogiske alternativer, må omfattes av den nye lovteksten. Det vil for eksempel gjelde skoler som baserer undervisningen på problembasert læring.

Disse medlemmer merker seg at flertallet mener at begrepet "anerkjent pedagogisk retning" er bedre egnet enn begrepet "alternativ pedagogikk" som godkjenningsgrunnlag, og at det skisseres krav for å avgrense hva som skal subsumeres under en slik definisjon. Disse medlemmer mener at dette er for begrensende, til tross for at flertallets merknader i større grad enn proposisjonen tar høyde for at dette ikke skal stoppe pedagogisk utvikling.

Norske skoler i utlandet

Komiteen viser til at departementet foreslår å åpne for godkjenning av norske grunnskoler i utlandet. Komiteen er enig med departementet i at dette kan gjøre både utenlandsoppholdet og hjemkomsten enklere for disse elevene.

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å ikke lenger åpne for godkjenning av nye norske videregående skoler i utlandet. Komiteen har videre merket seg at departementet mener det kan forventes at ungdom i alderen 16-19 år i langt større grad kan nyttiggjøre seg nasjonale eller internasjonale tilbud i det landet de bor i.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, ser det generelt som positivt at norske elever går i internasjonale skoler. De lærer språk, får sosialisering i et større klassemiljø og integreres i et større internasjonalt miljø. Dette kan også gjelde nasjonale skoler, men i noen tilfeller viser det seg at læreplaner og arbeidsmåter avviker så mye fra norsk modell at det medfører problemer både for den enkelte elevs skolesituasjon og for målet om at de skal holde tritt med norsk skolesystem. Flertallet mener en også må ta hensyn til at elever ofte har kortere opphold i utlandet og at flere av elevene er i utlandet av helsemessige årsaker. Det er viktig at elevene som skal tilbake til det norske opplæringssystemet, er i stand til å fullføre opplæringsløpet i Norge uten forsinkelser eller frafall.

Flertallet viser til at departementet foreslår at skoler som er i drift etter loven 31. desember 2007, får fortsette sin virksomhet med rett til statstilskudd etter loven. Flertallet er enig med departementet at det vil være urimelig for elevene ved de etablerte skolene, og for skolene, dersom disse hadde måttet legge ned.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har merket seg at norske videregående skoler i utlandet ikke lenger skal kunne godkjennes etter den nye loven. Dette er etter disse medlemmers oppfatning svært uheldig. Mange kronisk syke barn benytter seg av norske skoler i utlandet i perioder av året eller over år, og det letter overgangen til videre utdanning og arbeidsliv i Norge. Lovendringen vil medføre at mange barn som i utgangspunktet har en tøff hverdag på grunn av sykdom, påføres en ekstra ulempe ved å ikke kunne fortsette på en norsk videregående skole i utlandet. For mange av elevene som har gått på norsk grunnskole i utlandet, vil det dessuten medføre en stor omstilling å ikke kunne fortsette med videregående opplæring av samme type når de kommer tilbake til Norge.

Komiteens medlem fra Venstre vil understreke at det fortsatt skal være mulig å få godkjent norske skoler i utlandet, men mener også at det ikke uten videre skal være noen rett å få støtte til et omfattende og heldekkende norsk skoletilbud i utlandet. Dette medlem mener at det for eksempel bør være en mulighet for de eksisterende norske skolene i utlandet, herunder Spania, å utvide sitt tilbud slik at alle skolene har et fullt videregående tilbud, jf. blant annet resonnementet ovenfor. Dette medlem er for øvrig enig med departementet i at det i utgangspunktet i større grad kan forventes at ungdom mellom 16-19 år kan nyttiggjøre seg nasjonale eller internasjonale tilbud i det landet de bor i. Dette er ofte svært positivt og bør i høyeste grad oppmuntres, men dette medlem mener at proposisjonen og flertallets merknader i for liten grad tar høyde for den presisering dette medlem mener er nødvendig i denne saken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at Regjeringen foreslår å fjerne muligheten kronisk syke, og andre, har til å ta videregående skole på norske skoler i utlandet. Det skjer til tross for at Regjeringen oppmuntrer etablering av internasjonale skoler i Norge, i den hensikt å rekruttere utenlandsk arbeidskraft til Norge.

På samme måte som internasjonale skoler i Norge har en viktig funksjon for utenlandske familier

som i kortere eller lengre perioder skal arbeide i Norge, har norske skoler i utlandet en viktig funksjon for svært mange norske familier som i kortere eller lengre perioder skal oppholde seg utenfor Norges nasjonale grenser. Ofte er et slikt skoletilbud en forutsetning for at foreldrene kan ta seg jobb i for eksempel norske bedrifter i utlandet. Eksempelvis har Statoil-Hydro mange norske ansatte i hele verden bl.a. i Spania, og flere av disse familiene har uttrykt at de ikke kan fortsette i sitt arbeid for selskapet i utlandet, der som skoletilbudet forsvinner.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til høringssvarene fra Utdanningsforbundet, Norsk lærerakademi, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH), Kristne Friskolers Forbund (KFF), samt en rekke norske skoler i utlandet.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen legger til grunn at elever som er 15-16 år gamle, kan flytte fra foreldrene og hjem til Norge for å ta videregående skole i hjemlandet. Disse medlemmer mener dette er uttrykk for et familiepolitisk syn som er meget bekymringsverdig.

Disse medlemmer viser samtidig til St.meld. nr. 16 (2006-2007) hvor det fremgår at Regjeringen er bekymret for elever som bor på hybel. Disse medlemmer mener dette viser at det ikke er sammenheng i Regjeringens politikk på dette området.

Disse medlemmer mener at mange kronisk syke barn og unge vil lide sterkt under Regjeringens politikk. De vil ikke lenger ha muligheten til å fullføre grunnopplæringen i et land med et klima som gjør at de kan fungere normalt i skolesammenheng. De vil, etter Regjeringens forslag, bli tvunget hjem til Norge for å fortsette sin utdanning etter grunnskolen, selv om deres helse vil bli radikalt forverret og nær sagt umuliggjøre ordinær skolegang. På denne måten mener disse medlemmer at Regjeringen gjør situasjonen svært vanskelig for elever som ellers har gode forutsetninger for å lykkes. Dette står i sterk kontrast til intensjonene i St.meld. nr. 16 (2006-2007). En slik politikk vil videre medføre at flere av disse elevene blir henvist til trygdeordninger senere i livet, fremfor å være yrkesaktive skattebetalere.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til høringssvarene fra Utdanningsforbundet og Norges Astma- og Allergiforbund.

Grendeskoler

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å ikke lenger åpne for godkjenning av grendeskoler. Komiteen har videre merket seg at departementet mener en ordning med godkjenning av grendeskoler som eget grunnlag vil kunne fungere som oppfordring til kommunene om å legge ned kommunale grendeskoler. Komiteen har også

merket seg at departementet mener en ikke kan forvente å ha samme tilbud i grisgrendte strøk som i sentrale strøk når det gjelder skoletetthet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener nærmiljøskolen er avgjørende for å opprettholde mange lokalsamfunn og er et viktig element for å motvirke fraflytting. Flertallet er av den oppfatning at også grisgrendte strøk i størst mulig grad bør sikres en god skoletetthet, slik at reisetiden for elevene ikke blir for lang. Flertallet viser til at det er lokale myndigheter som har ansvar for skolestruktur, men understreker at det er ønskelig at flest mulig elever skal kunne gå på en skole i nærmiljøet. Flertallet viser til at en del skolenedleggelse har vært forhindret gjennom opprettelse av private skolealternativer, både i perioder hvor det ikke har vært stilt krav om særlig formål og at det er opprettet slike skoler basert blant annet på Montessori-pedagogikk. Flertallet understreker at det med lovforslaget vil være adgang til å opprette private skoler som såkalte "grendeskoler", gitt at skolene oppfyller lovens kriterier.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at departementet i loven stopper adgangen til å opprette grendeskoler. Grendeskolene representerer viktige hjørnesteiner i mange små lokalsamfunn, og bidrar til å opprettholde bosettingen i ellers fraflytningstruede områder. Eksistensen av grendeskolene i nærmiljøet medfører også at barn slipper å transporteres langt når den lokale offentlige skolen legges ned.

Disse medlemmer vil understreke det paradoksale i at flertallet erkjenner at det er behov for grendeskoler, men at det samme flertallet ikke vil godkjenne at det etableres grendeskoler annet enn i de tilfellene der de har et særlig formål (religiøs eller anerkjent pedagogisk retning). Flertallet går med dette tilbake til tilstanden i den gamle privatskoleloven, og presser grendeskolene til å drive etter formål de ikke ønsker. Etter friskoleloven av 2003 har grendeskoler fått rett til godkjenning etter de samme kvalitetskriterier som andre skoler, og de har ikke måttet drive etter bestemte formål. Etter disse medlemmers oppfatning er det både uheldig og ulogisk at grendeskoler ikke kan få drive etter de samme læreplaner som i den offentlige skolen. Flertallet har ikke greid å gi noen overbevisende forklaring på at grendeskoler, som mange små lokalsamfunn er avhengige av for å opprettholde bosettingen, skal tvinges til å drive etter formål de ikke ønsker. Disse medlemmer ser ikke logikken i at det kan gis godkjen-

ning til en kristen grndeskole, men ikke til den samme grndeskolen dersom den driver etter de samme læreplaner som den offentlige skolen.

Disse medlemmer er svært kritiske til at flertallet bare vil tillate opprettelsen av grndeskoler gitt at skolene oppfyller lovens svært begrensede kriterier. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader under pkt. 2.1. Disse medlemmer mener videre at det fra departementets side vises liten vilje til å adressere spørsmålet om skolenedleggelse sett i forhold til utgifter til skoleskiss og barnets beste.

Skoler for funksjonshemmede

Komiteen viser til at mange av skolene for funksjonshemmede gir unike tilbud som bygger på spesiell kompetanse utviklet over år, noen av skolene driver også utdanning for voksne uten rett. Tilbudet ved disse skolene finnes ofte ikke ved de offentlige skolene. Komiteen har merket seg at departementet vil komme tilbake til Stortinget med en egen sak om de videregående skolene for funksjonshemmede våren 2009. Komiteen har videre merket seg at det etter lovforslaget ikke vil bli godkjent noen nye skoler eller økning av elevtallet ved de eksisterende skolene før etter stortingsbehandlingen i 2009.

Komiteen understreker verdien i å opprettholde skoler som kan sikre barn og voksne med et særskilt behov for tilrettelagt opplæring et tilbud, og at det er etablert en rekke private tilbud som har lyktes godt overfor denne målgruppen. Komiteen har merket seg at det skal foretas en gjennomgang av disse skoletilbudene som følge av påpekninger fra Riksrevisjonen, slik det er opplyst i proposisjonen, og forutsetter at siktemålet er å komme fram til klare retningslinjer for tilskuddene for skolene, basert på en klargjøring blant annet av forholdet mellom opplæring og behandling. Komiteen ber Regjeringen om å bidra til at det ikke skapes unødig usikkerhet om fremtiden for disse skolene. Komiteen vil understreke betydningen av disse viktige skoletilbudene. Komiteen viser til at det etter loven i særlige tilfeller vil være adgang til visse driftsendringer før det legges fram ny sak våren 2009.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, ser det som positivt at disse skolene vil få et tydeligere godkjenningsgrunnlag.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre vil peke på viktigheten av å sikre et godt skoletilbud også for funksjonshemmede elever. Mange elever med spesielle behov er elever ved sin nærscole, mens andre har

spesielle skoletilbud. Også i friskoleregi gis det særskilte tilbud til elever med ulike funksjonshemninger, blant annet ved de helsepedagogiske steinerskolene. Dette er tilbud som må bevares og styrkes, ikke bygges ned. Disse medlemmer er sterkt kritiske til at departementet ikke vil godkjenne nye skoler eller utvide elevtallet til eksisterende skoler, annet enn i særlige tilfeller, før etter den varslede stortingsbehandlingen av videregående skoler for funksjonshemmede i 2009. Dette vil få store konsekvenser for allerede eksisterende tilbud. Mange barn med spesielle behov er svært sårbare, og det er ikke rimelig å nekte disse barna et godt tilbud. Svært mange av skolene som i dag opererer innenfor dette feltet, besitter en unik fagkompetanse som er etterspurt av foreldre til barn med spesielle behov. Disse medlemmer er uenige i at tilbudet for disse elevene ikke skal kunne utvides, annet enn i særlige tilfeller.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre har merket seg at Regjeringen varsler en fullstendig gjennomgang av skoler spesielt for funksjonshemmede elever. Disse medlemmer viser til at kirke-, utdannings- og forskningskomiteen tidligere har vært opptatt av at slike skoler skal få en gjennomgang i forhold til behovet for investeringstilskudd. Disse medlemmer merker seg at gjennomgangen fortsatt ikke er kommet, og at den varsles som egen sak til Stortinget i 2009. Disse medlemmer merker seg imidlertid særskilt Regjeringens klare garanti for at skoler som i dag er godkjent med rett til tilskudd, fortsatt skal drive med slik rett. Disse medlemmer legger til grunn at departementets varslede gjennomgang derfor ikke vil berøre eksisterende skoler med rett til tilskudd, og kun fokusere på godkjenning av nye slike skoler, samt en gjennomgang av investeringsbehovet på eksisterende skoler av denne typen.

Kvantitativt behov

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å ikke lenger åpne for godkjenning av skoler som er ment å fylle et kvantitativt behov. Komiteen har videre merket seg at departementet mener det som hovedregel ikke er behov for skoler som har samme planer som de offentlige skolene og dermed ikke er alternative skoler.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre er uenige med departementet i at det ikke lenger skal åpnes for godkjenning av skoler som følger samme læreplan som den offentlige skolen. På prinsipielt grunnlag mener disse medlemmer at det ikke er riktig å forbeholde muligheten til å velge andre skoler for

dem som har religiøse eller pedagogiske anfølelser i forhold til den offentlige skolen.

Dessuten representerer friskoler med samme læreplaner som den offentlige skolen et verdifullt tillegg til offentlig skole. Disse skolene betyr for mange elever en mulighet til å ta utdanning selv om man av ulike årsaker ikke finner seg til rette i den offentlige skolen. Elevenes behov er mangfoldige. I lys av det store frafallet i videregående opplæring er det etter disse medlemmers oppfatning uklokt å begrense mangfoldet i Skole-Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser for øvrig til sine respektive merknader under pkt. 2.1.

Videregående skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler (6A-skoler)

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å ikke lenger åpne for godkjenning av videregående skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler (såkalte 6A-skoler), etter kapittel 6A. Dette er skoler som bibelskoler, kunstsikoler og skoler innen musikk og dans. Det er stor variasjon mellom skolene. Noen av skolene befinner seg på videregående nivå, mens andre ligger over videregående nivå. Enkelte tidligere 6A-skoler har også fått godkjenning som private høyskoler. Komiteen har videre merket seg at det foreslås at eksisterende skoler som i dag er godkjent etter kapittel 6A, får 3 år på seg til å bli godkjent som annen skoletype enn det de er i dag. Skolene må da enten bli fagskoler, høyskoler eller legge om driften til å bli ordinære videregående skoler. Komiteen har merket seg at for de skoler som ikke klarer å tilpasse seg noen av disse kriteriene, vil departementet vurdere andre plasseringer hvor de beholder støtten, som f.eks. folkehøyskoleloven. I denne perioden ville det ikke etter departementets lovforslag kunne bli opprettet nye skoler etter kapittel 6A. Departementets intensjon er at 6A-skoler fortsatt skal kunne godkjennes og drives med tilskudd.

Komiteen viser til at både den tidligere privatskoleloven og friskoleloven åpnet for godkjenning av 6A-skoler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener det er behov for yrkesrettet opplæring og opplæring i andre samfunnsbehov som ikke gis av den offentlige. Flertallet viser til at det for eksempel finnes slike kurs på bibelskoler, kunstsikoler og skoler innen musikk og dans.

Flertallet har merket seg at departementet foreslår å avvike kapittel 6A. Departementets intensjon er at 6A-skolene fortsatt skal kunne godkjennes og drives med tilskudd, men at lovhomejlingen av godkjenning og tilskudd foreslås overført til andre skolelover som må tilpasses det nye skoleslaget, f.eks. endret privatskolelov eller fagskoleloven.

Flertallet har merket seg at departementet er klar over at enkelte av kapittel 6A-skolene ikke vil være i stand til å innrette seg etter fagskoleloven eller endret privatskolelov innen overgangsperiodens utløp, og at departementet vil utrede nærmere hvilken lovmessig ramme som vil sikre offentlig finansiering for skolene også etter at overgangsperioden er over. Flertallet ber om at det utarbeides et nytt lovverk som kan gi disse skolene en lovmessig plassering som sikrer deres særprege, og at de kan drive videre også etter at overgangsperioden er over. Flertallet forutsetter at Regjeringen legger fram dette lovarbeidet i inneværende stortingsperiode.

Flertallet forutsetter at 6A-skolene beholder like gode rammebetingelser i de lovene de kommer inn under. Dette innebærer blant annet at skolene beholder mulighet for fremtidig tilskudd for faktiske elever begrenset til det elevantallet de i dag har godkjenning for.

Flertallet mener at kapittel 6A videreføres med like rammevilkår og mulighet for godkjenning av nye skoler inntil lovverket er på plass.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Inntil nytt lovverk er på plass, skal skoler som faller inn under kapittel 6A i lov 4. juli 2003 nr. 84 ha uendrede rammevilkår, og det gis mulighet for godkjenning av nye skoler."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre merker seg at departementet hevder at de foreslår en opprydding av forholdet mellom friskoleloven og fagskoleloven ved å foreslå fjerning av kapittel 6A i friskoleloven. Disse medlemmer mener imidlertid at denne endringen ikke er tilstrekkelig reflektert og viser til at det i åpen høring i Stortinget er gitt uttrykk for at flere av disse skolene ikke vil klare å oppnå godkjenning som privatskole med rett til driftstilskudd etter den nye privatskolelovens bestemmelser. Samtidig vil få av disse skolene være å anse som aktuelle for fagskolegodkjenning, fordi skolene i dag først og fremst driver utdanning på videregående nivå.

Disse medlemmer viser til at Utdanningsforbundet, som ellers i stor grad støtter lovforslaget fra Regjeringen, er svært skeptiske til å fjerne 6A-skolene. De peker særlig på at den offentlige videregående skolen i liten grad er rettet mot voksne elever

og at det derfor er sannsynlig at mange voksne som har behov for videregående opplæring, likevel ikke tar det. Utdanningsforbundet har sagt i åpen høring at 6A-skolene er viktige i forhold til perspektivet på livslang læring. Disse medlemmer støtter dette syn.

Disse medlemmer viser til at departementet mener folkehøyskoleloven kan være en aktuell lovforankring for 6A-skoler som ikke får godkjenning som privat videregående skole med rett til tilskudd, eller godkjenning som fagskole. Disse medlemmer mener dette illustrerer at departementet ikke har forstått hva slags utdanning som foregår i private skoler godkjent etter bestemmelsen i kapittel 6A. Disse medlemmer vil i denne sammenheng peke på at folkehøyskoler er eksamensfrie skoler, hvilket ikke er tilfellet for 6A-skolene.

Disse medlemmer påpeker at 6A-skolene burde fått en tydeligere avklaring på dette tidspunktet, og at det burde vært slått tydelig fast at 6A-skolene skal beholde sin plass i nåværende lovverk med mindre svært tungtveiende grunner taler for en endring.

Andre skoler

Komiteen viser til at departementet foreslår å åpne for godkjenning av internasjonale grunn- og videregående skoler i Norge. Det innføres krav om at skolene skal drive etter internasjonale læreplaner, ikke nasjonale. Komiteen viser videre til at departementet foreslår at skolene skal sertifiseres av den organisasjonen som har utarbeidet læreplanen. Eksisterende skoler må søke om sertifisering innen 3 år.

Komiteen viser til at departementet foreslår å åpne for godkjenning av skoler som ønsker å tilby utdanningsprogram som legger spesielt til rette for toppidrett på videregående skolenivå (Toppidrettsgymnas). Komiteen er enig med departementet i at det er ønskelig å medvirke til at flere ungdommer får mulighet til å kombinere videregående opplæring med toppidrett, og at dette skal være mulig på flere steder i landet enn i dag. Komiteen mener toppidrettsgymnasenes viktigste funksjon er å sikre unge som velger en idrettskarriere, mulighet til samtidig å få en utdanning.

Komiteen er tilfreds med at departementet vil fortsette adgangen til godkjenning for internasjonale grunn- og videregående skoler. Mange kommuner har allerede slike skoler, og de er et godt utdannings tilbud med lange tradisjoner. Norske elever får dermed et internasjonalt tilsnitt til utdanningen helt fra første trinn. Internasjonale skoler er også viktige for at kommuner skal kunne tiltrekke seg kompetent utenlandsk arbeidskraft. Mange slike arbeidstakere bor i forskjellige land i relativt korte perioder, og da er det viktig å ha barna i en skole som har engelsk

som undervisningsspråk og som har samme læreplan over hele verden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil også peke på at enkelte bransjer enten har søkt godkjenning eller signalisert at de ønsker å starte opplærings tilbud på videregående nivå. Både rørleggerbransjen, byggebransjen og hotell- og kokkenæringen har tatt initiativ til å starte egne skoler innen yrkesfag for å sikre rekruttering til yrkene, bidra til en kvalitativt god opplæring og samtidig garantere lærlingplass til elevene. De fleste av disse skolene ønsker å følge den offentlige skolens læreplan, men å organisere opplæringen på en annen måte. Som ett eksempel kan det nevnes at byggebransjen i Nordland ønsker å starte bygg- og anleggsteknisk skole for å sikre rekrutteringen til blant annet murer- og betongfag. Murerfaget har i dag sju elever i Nordland, og betongfaget har åtte elever. Fagene vil av denne grunn om kort tid ikke lenger kunne tilbys i den offentlige videregående skolen, og fagene står i fare for å forsvinne.

Toppidrett mv.

Komiteen er tilfreds med at departementet fortsatt vil gi mulighet til godkjenning av toppidrettsgymnas.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre finner det likevel lite konsistent at det bare er spesialisert videregående opplæring innenfor toppidrett som blir akseptert. Eksempelvis burde også spesialiserte utdanningstilbud innenfor realfag, teknologi, dans og drama kunne få godkjenning etter loven.

Disse medlemmer viser til at departementet mener det er viktigere for en nasjon med dyktige idrettsutøvere på elitenivå, enn å prioritere fremragende utdanninger innenfor realfag eller andre fagkretser. Disse medlemmer mener dette viser et grunnleggende negativt syn fra Regjeringens side på å finne frem til og utvikle fremragende kunnskap på særdeles viktige felt for norsk næringsliv og norsk konkurransekraft. Disse medlemmer er enige i at idrett betyr mye for Norge, men mener det er mye viktigere at Norge gjennomfører tiltak for å ligge i verdenstoppen i relevant kunnskap i realfag og andre fagkretser. Dersom noen vil starte opp med slik spesialistutdanning, bør det være en åpning for det.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil understreke at det bør arbeides for å trekke inn NIF som sakkyndig i forbindelse med godkjenning som toppidrettsgymnas, for å sikre at skolene tilfredsstiller kravene som bør stilles til slik status.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre er enig i at det ikke bør åpnes for godkjenning til toppidrett på grunnskolenivå, men disse medlemmer mener likevel at det bør åpnes for at godkjente private skoler med toppidrettstilbud kan søke godkjenning for tilrettelagt idrettstilbud på ungdomstrinnet i grunnskolen. Dette for å sikre en helhetlig idrettslig skolering for ungdom i alderstrinnet 14-19 år, og ikke minst for å begrense frafallet innen idretten.

2.3 Drift av skolene

Minimumskrav til elevtall

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å lovfeste et minimumskrav til elevtall. Departementet foreslår at skoler i Norge som har færre enn 15 elever ved alle elevtellingene 3 år på rad, mister godkjenningen.

Komiteen har videre merket seg at departementet mener det også bør settes et minimumskrav for elevtallet ved norske skoler i utlandet. Departementet foreslår å sette dette tallet til 10 elever. Komiteen har merket seg at departementet mener det ikke kan være et statlig ansvar å sørge for at norske private tilbud med statstilskudd skal tilbys foreldre som har valgt å bosette seg i land der det ikke er elevgrunnlag for forsvarlig drift av en norsk skole i utlandet.

Komiteen har merket seg at departementet foreslår en smal unntakshjemmel når kravet virker urimelig, fordi en skole etter søknad for eksempel kan sannsynliggjøre at den i løpet av et visst tidsrom igjen vil kunne oppfylle kravet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, har merket seg at Regjeringen har justert lovforslaget etter høringsrunden når det gjelder minimumskrav til elevtall for skoler i Norge og i utlandet. Flertallet har også merket seg at det åpnes for at departementet kan gjøre unntak fra kravene til elevtall, bl.a. der kravet om minimum 15 og 10 elever for å få beholde godkjenningen etter loven fremstår som urimelig. Flertallet forutsetter at departementet etter søknad innvilger unntak fra kravet til elevtall for norske skoler i utlandet som er etablert for familier som er engasjert i bistandsarbeid, samt at det i noen grad åpnes for desentralisert virksomhet ved disse skolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at departementet foreslår et minimum elevtall på 15 over tre år for rett til tilskudd etter loven. Disse medlemmer mener det er meningsløst å fastsette

et minimumskrav til elevtall og vil be departementet fjerne denne. Det er sannsynlig at godkjente skoler kan drive kvalitetsundervisning selv med et lavere elevtall enn 15. Det er ikke et ukjent fenomen at grendeskoler tidligere har hatt færre enn 15 elever innenfor offentlig skole, og likevel utdannet dyktige elever. Det er ikke nødvendigvis sammenheng mellom kvalitet og elevtall.

Voksne uten rett

Komiteen viser til at de skolene som ved endringen av friskoleloven i 2004 hadde voksne elever uten rett til videregående opplæring, fikk videreført muligheten til å ta inn slike søkere med samme elevtall som de hadde i skoleåret 2004/2005. Komiteen viser til at enkelte skoler fremdeles vil få mulighet til å ta inn voksne uten rett til bestemte tilbud, f.eks. landbruksutdanning, gartnerutdanning, enkelte omsorgsutdanninger og små håndverksfag. Komiteen har merket seg at departementet foreslår å fjerne denne muligheten for enkelte skoler, som for eksempel skoler som gir studieforbereende kurs. De skolene som mister muligheten, ville etter lovforslaget få to år på å tilpasse seg fra loven trer i kraft.

Komiteen understreker betydningen av et godt utdanningstilbud for voksne, og har merket seg Regjeringens målsetting om å utvide voksnes rett til videregående opplæring. Komiteen mener det er viktig at muligheten til å ta opp voksne uten rett opprettholdes i påvente av utvidet voksenrett. Komiteen har merket seg at Regjeringen har justert lovforslaget etter høringsrunden på dette punktet, og har åpnet for at det kan gjøres en rekke unntak som vil gi skoler adgang til å ta inn voksne uten rett. Komiteen mener likevel at de skolene som i dag har adgang til å ta inn voksne uten rett til videregående opplæring, jf. forskrift til friskoleloven § 11-1, fortsatt skal ha en slik mulighet. Komiteen foreslår derfor ingen endring i gjeldende § 3-1 femte ledd, som lyder slik: "Departementet kan gi forskrifter om inntak av voksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring og om inntak av utanlandske søkjarar".

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre merker seg imidlertid at problemstillingen rundt voksne uten rett ikke er endelig avklart.

Disse medlemmer vil peke på det behovet som voksne har for grunnleggende utdanning, selv om de har "brukt opp" retten til videregående opplæring. Det er mange og sammensatte årsaker til at noen har behov for å starte på nytt, og utdanningssystemet bør i størst mulig utstrekning gi mennesker en ny sjanse. Når vi samtidig vet at om lag 400 000 voksne i Norge har så dårlige lese- og skriveferdigheter at de har vanskeligheter med å greie seg i arbeidslivet, og

at 83,7 pst. av innsatte under 25 år i norske fengsel ikke har fullført videregående opplæring, synes det for disse medlemmer som lite fornuftig å begrense muligheten disse voksne har til å skaffe seg en grunnutdanning.

Disse medlemmer viser til at departementet har foreslått at aldersgrensen for når man kan ta ut retten til videregående opplæring i den offentlige skolen, skal oppheves (jf. St.meld. nr. 16 (2006-2007)). Dette forslaget har fått støtte fra disse partier. Samtidig vil det med departementets forslag i den foreliggende loven gjøres vanskeligere for voksne å starte på nytt dersom de ønsker å benytte seg av et friskoletilbud.

Etter departementets forslag skal enkelte skoler fortsatt få ta inn noen voksne uten rett på nærmere bestemte utdanninger innen blant annet gartner-, omsorgs- og håndverksfag. Disse medlemmer merker seg at departementet har snudd i denne saken, etter at det i høringsutkastet til loven ble foreslått at heller ikke slike utdanningstilbud skulle få anledning til å gi voksne uten rett et utdanningstilbud. Disse medlemmer er tilfreds med at departementet endret oppfatning på dette punktet, men mener at det ikke går langt nok i å sikre voksne elever uten rett til videregående opplæring en ny sjanse og et godt og tilpasset tilbud.

Disse medlemmer viser til at det for svært mange i gruppen av voksne elever, i realiteten bare er aktuelt å vurdere et tilbud ved en friskole. Tilbudene der kan ofte være mer direkte rettet inn mot kvalifiseringsbehovene i denne gruppen, og bedre tilrettelagt ut fra de behov voksne elever ofte har når det gjelder for eksempel arbeids- og familiesituasjon. I tillegg opplever mange at det er stigmatiserende å være en av få voksne elever ved en ordinær videregående skole, og vil foretrekke et tilbud ved en skole der det også går flere voksne elever.

Fjernundervisning

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å ikke åpne for fjernundervisning, dvs. undervisning som er desentralisert, nettbasert eller foregår pr. brev. Departementet begrunner dette blant annet med at en realisering av skolens mål forutsetter at elevene får opplæring i et sosialt fellesskap og et læringsfellesskap. Komiteen viser til at enkelte norske skoler i utlandet over tid har hatt forsøk med desentralisert undervisning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at for norske skoler i utlandet, som er etablert for familier engasjert i bistandsarbeid, skal

det i noen grad fortsatt åpnes for desentralisert virksomhet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre mener det er kunstig å ikke akseptere fjernundervisning som et eget tilbud som kan godkjennes etter friskoleloven/privatskoleloven. Disse medlemmer viser særlig til at slik undervisning i stor grad kan tilpasses elevenes individuelle behov og vil videre peke på at enkelte funksjonshemmede elever eller elever som bor langt unna undervisningsstedet, kan ha spesiell nytte av denne typen tilbud.

Kjøp av opplærings tjenester

Komiteen har merket seg at departementet ikke åpner for kjøp av opplærings tjenester. Komiteen har merket seg at departementet mener en ved å tillate kjøp av opplærings tjenester, kan risikere at den godkjente skolen bare blir et tomt skall som har som eneste reelle formål å kjøpe opplærings tjenester for å få utbetalt statstilskudd etter loven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at utenlandsutveksling for elever både fra friskoler og offentlige skoler er viktig. Flertallet vil understreke at forbudet mot oppkjøp av utdanningstjenester ikke er til hinder for at private skoler kan oppfylle krav fra Statens lånekasse for utdanning. Flertallet ber Regjeringen opprette en ny tilskuddsordning over statsbudsjettet hvor private skoler skal kunne søke om støtte til administrasjon, oppfølging av og tilrettelegging for elevutveksling.

Flertallet understreker at loven gir rom for til en viss grad å kunne kjøpe opplærings tjenester. Det kan blant annet dreie seg om å hente inn spesialister i mindre stillingsbrøker i kortere perioder innen leseopplæring, språkopplæring og spesialundervisningsområder. Det kan også være fagfolk på spesielle områder.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at det i høringen fremkom klare signaler om at et forbud mot kjøp av tjenester vil ramme vilkårlig og ikke har den effekt departementet ser for seg. Disse medlemmer mener et forbud mot kjøp av tjenester er urimelig og dårlig begrunnet. Disse medlemmer mener det er unaturlig å legge frem denne typen forbud og mener det ville være vesentlig mer formålstjenlig å pålegge rapportering om denne typen tjenestekjøp i forbindelse med årsrapporteringen og regnskapsfremleggelsen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til sine merknader under pkt. 2.1 hvor disse medlemmer blant annet påpeker at det i en viss utstrekning må være tillatt at skolene kan kjøpe undervisningstjenester, typisk spesialister i mindre stillingsbrøker, fagfolk på spesielle områder mv. Videre fremmes det under pkt. 2.1 blant annet forslag om det skal tas inn et tillegg i loven om at det skal fremgå av skolens vedtekter at skolens formål er å tilby skoletjenester, samt at det innføres en hjemmel til å fastsette forskrift om bruk av oppdragstakere (ukontraktering). I pkt. 2.1 understrekes også friskolelovens forbud mot å ta utbytte. Etter disse medlemmers mening vil dette samlet sett motvirke departementets uttalte bekymring om at den godkjente skolen blir et tomt skall hvis eneste reelle formål er å kjøpe opplæringstjenester for å få utbetalt statstilskudd etter loven.

Annen virksomhet

Komiteen viser til at etter lovforslaget skal skoler i dag ikke kunne drive annen virksomhet enn skole i samsvar med loven. Skolene kan imidlertid drive skolefritidsordning og internat som er knyttet til skolen, og etter søknad få dispensasjon for virksomhet som er nært knyttet til skolevirksomheten og som utgjør en mindre del av den totale virksomheten knyttet til annen virksomhet. Komiteen har merket seg at departementet foreslår å videreføre forbudet mot annen virksomhet, men oppheve dispensasjonsbestemmelsen. Departementet presiserer at "skole i samsvar med denne lova" bl.a. er virksomhet som er formålstjenlig eller nødvendig for å nå målene i den læreplanen skolen har fått godkjenning etter, og kantinevirksomhet for egne elever.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, understreker behovet for klare regler som sikrer at midlene til drift av private skoler kommer elevene til gode, og at det legges til rette for at det kan føres tilsyn med dette. Flertallet viser til at skoler etter loven ikke skal drive annen virksomhet enn skole, men at det åpnes for unntak for dette under nærmere angitte retningslinjer som departementet vil fastsette. Flertallet ser at det i særlige tilfelle fortsatt kan være behov for unntak fra forbudet mot å drive annen virksomhet, men denne virksomheten må være selvfinansiert og fremgå av egne avdelingsregnskap som kontrolleres av revisor og at totalregnskapet med avdelingsregnskap sendes fylkesmannen.

Flertallet foreslår at lovteksten under § 2-2 Krav til verksemda til skolen, første ledd, blir endret slik:

"Skolen kan ikkje drive anna verksemd enn skole i samsvar med denne lova. Skolen kan likevel drive *slik anna verksemd knytt til den enkelte skolen: skolefritidsordning, internat, utleige av tenestebustader ved internatet og tilrettelegging i samband med godkjende samarbeidsprosjekt med utanlandske skolar. Departementet kan gjere unntak frå første punktum for verksemd som er nært knytt til skoleverksemda og som utgjer ein mindre del av den totale verksemda.*"

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til sine merknader vedrørende skolens mulighet for å drive annen virksomhet under pkt. 2.1 og vil understreke at det må være tillatt for skolen å drive annen virksomhet som har som formål å styrke kvaliteten i det samlede opplæringstilbudet, det være seg pedagogiske tiltak, miljøtiltak eller tiltak av mer merkantil art, jf. blant annet forslaget om ny lovtekst i § 2-2 første ledd første punktum.

Begrepet "jamgod"

Komiteen viser til at da friskoleloven ble vedtatt, lå det inne et krav om at friskolene skulle ha "jamgod opplæring" med den offentlige skolen. Dette innebærer at godkjenningen av læreplanene for de enkelte skoler har vært avhengige av en tolkning av kravet om jevngod opplæring, noe som har gitt lite forutsigbarhet og utilsiktede forskjeller mellom skolene. Komiteen er enig med departementet i at kravet om jevngod opplæring ikke innebærer et krav om at skolene skal ha læreplaner som er identiske med dem som brukes i den offentlige skolen. Skolene kan, uavhengig av grunnlag, velge mellom å følge de læreplaner som gjelder for den offentlige skolen eller læreplaner som på annen måte sikrer elevene "jamgod opplæring". Komiteen er videre enig i departementets forslag om å endre § 2-3 andre ledd, slik at departementet får hjemmel til å fastsette nærmere krav til læreplanene i forskrift. Komiteen vil understreke at det er viktig at skolens egenart gjennom dette ivaretas.

Komiteen har videre merket seg at enkelte skoler også har behov for å kunne gjøre endringer innenfor timetallet for å styrke enkelte fag i tråd med sitt særpreg.

Komiteen har videre merket seg at skoler med annen pedagogisk retning, for eksempel Steinerskolene, har behov for å kunne stykke opp kompetansekravene slik at det ikke settes kompetansekrav etter hvert trinn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, understreker at det må være reelle muligheter for de private skolene til å stå for et alternativ til

det offentlige, og at begrepet "jamgod" ikke skal forstås som lik praksis med det offentlige. Flertallet mener loven ikke stiller krav som gjør at disse skolene må være nøyaktig lik de offentlige skolene. Det må være rom for at skolene kan framheve sitt særpreg. Skoler vil ha anledning til å flytte timer mellom fag slik at en kan styrke fag som er særlig viktig i forhold til skolens formål, men ikke slik at kompetansemål kan fravikes.

Flertallet har merket seg at skoler med annen pedagogisk retning, for eksempel Steinerskolene, har ønsket en bredere tolkning av begrepet jevngod opplæring. De har blant annet behov for å kunne stykke på kompetansekravene slik at det ikke settes kompetansekrav etter hvert trinn. Flertallet mener loven åpner for dette og at eventuelle retningslinjer/forskrifter skal ivareta disse skolenes faglige identitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Utdanningsdirektoratet har tolket "jamgod" opplæring til å være lik opplæring når det gjelder fag og timefordeling. Disse medlemmer viser til retningslinjer som legges til grunn ved vurdering av læreplaner for grunnskoler etter friskoleloven § 2-3. Om timetallet skriver utdanningsdirektoratet følgende:

"5.3

Bestemmelser om fag- og timefordeling i Kunnskapsløftet gjelder også for friskoler. Det er anledning til å øke timetallet i tråd med retningslinjene i pkt 5.2."

Og:

"5.2

Dersom skoler ønsker å øke timetallet til opplæring i en religion/livssyn i forhold til den offentlige skole, eksempelvis i et eget kristendomsfag, kan ikke disse timene hentes fra andre fag, men fag- og timeammen må utvides."

Disse medlemmer er uenig i denne tolkningen og mener loven ikke stiller krav som gjør at disse skolene må være nøyaktig lik de offentlige skolene. En slik tolkning gjør det vanskelig for skolene å fremheve sitt særpreg.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at flere høringsinstanser har reagert på at Regjeringen foreslår at læreplaner skal være "jevngod" med læreplanverket i den offentlige skolen. Disse medlemmer viser videre til at det kan tyde på at denne formuleringen har blitt fortolket av Utdanningsdirektoratet slik at læreplanverket for friskoler skal være lik med tilsvarende i den offentlige skolen. Disse medlemmer mener dette ikke kan være en riktig fortolkning og vil be om

at formuleringen endres til "likeverdig". Disse medlemmer mener at en slik formulering vil være mer i tråd med hele strukturen i lovforslaget fra Regjeringen. Disse medlemmer tar til etterretning at Regjeringen vil skjerpe inn kravene for godkjenning som friskole/privatskole, men vil peke på inkonsekvensen av å da samtidig legge kravene til læreplan opp på en slik måte at skolene likevel ikke får anledning til å være alternative.

Oppstart, nedlegging og elevtall

Komiteen viser til at departementet foreslår at godkjenningen med rett til statstilskudd faller bort dersom skoledriften ikke har startet opp innen godkjenningen er gitt eller dersom skoledriften etter loven blir avvirket etter at skolen har startet opp. Komiteen har videre merket seg departementet ikke foreslår noe unntak for de norske skolene i utlandet.

Komiteen har merket seg at departementet foreslår at det i godkjenningen av en skole skal fastsettes maksimalt elevtall på hvert tilbud, dvs. utdanningsprogram og hvert årstrinn i videregående skoler. Komiteen har videre merket seg at skolene har behov for en viss fleksibilitet og at dette kan løses gjennom at skolene søker om godkjenning av et høyere elevtall enn de regner med å ha til vanlig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, ber departementet fastsette maksimalt elevtall på hvert tilbud, det vil si hvert utdanningsprogram og ikke hvert årstrinn i videregående skoler. Flertallet understreker at det er viktigst å ivareta en størst mulig sikkerhet for at skolene kan gi elevene tilbud om å gjennomføre hele skoleløpet i den private skolen som de har startet på.

Registreringsplikt

Komiteen viser til at departementet foreslår at hver enkelt skole skal registreres som et eget rettssubjekt. Denne registreringen må være i orden innen søknad om godkjenning sendes. Komiteen viser videre til at departementet foreslår at det stilles krav om minste innskuddskapital på 100 000 kroner.

Klassedeling og kontaktlærer

Komiteen viser til at departementet foreslår en presisering i § 3-4 andre ledd om at elevgruppene ikke må være større enn det som er pedagogisk og sikkerhetsmessig forsvarlig. Det foreslås også å ta inn et tredje ledd om at hver elev skal være knyttet til en kontaktlærer. Komiteen er enig med departementet i at elever på denne måten vil få samme rettigheter som elever i den offentlige skolen til å være knyttet til en lærer som har et særlig ansvar for de

praktiske, administrative og sosialpedagogiske forhold som gjelder eleven, blant annet kontakten mellom hjem og skole.

Skysst og innlosjering i utlandet

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å fjerne statstilskuddet til skoleskysst og innlosjering for grunnskoleelever ved norske skoler i utlandet. Skysst satsen er kr 42 pr. skoledag, og innlosjeringssatsen er inntil kr 17,20 pr. elevdøgn. Statstilskuddet utgjør 85 pst. av disse satsene. Komiteen har merket seg at departementet mener ordningen innebærer en omfattende administrasjon og at den er dyr. Komiteen har videre merket seg at departementet mener det er rimelig at foreldre som velger en privat norsk skole på stedet for sine barn, selv dekker kostnader ved innlosjering og skysst.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er uenige med departementet i at tilskuddet til skysst og innlosjering for grunnskoleelever i utlandet fjernes. Disse medlemmer vil understreke at mange foreldre tar med seg barna utenlands i lengre perioder fordi barna er kronisk syke. Det burde derfor være grunnleggende at norske grunnskoleelever i utlandet får de samme rettigheter til dekning av skysst- og innlosjering utgifter som det de har når de går på en offentlig skole i Norge.

Gjennomgang av tilskuddsordningen

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å fjerne den lovhjemlede kommunekorreksjonsfaktoren i § 6-1. Videre foreslår departementet å erstatte denne med en forskriftshjemmel, slik at departementet kan gi en tilsvarende bestemmelse i forskrift. Komiteen har videre merket seg at departementet vil sette i gang en gjennomgang av hele modellen for utregning av tilskudd til grunnskoler som er godkjente etter loven, både selve modellen for utregning av satser for små, mellomstore og store skoler fordelt på barnetrinn og ungdomstrinn, og en gjennomgang av ordningen med kommunekorreksjonsfaktor. Arbeidet vil bli gjort i samarbeid med friskoleorganisasjonene. Komiteen vil understreke viktigheten av at gjennomgangen har til hensikt å gjøre finansieringen mer hensiktsmessig, ikke å stramme den inn.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om tilskuddsordningene når gjennomgangen av utregningsmodellen for skolene er gjennomført."

Komiteen merker seg at departementet nå igangsetter et arbeid med å gjennomgå modellen for utregning av tilskudd til godkjente skoler, og at arbeidet skal foregå i samarbeid med friskoleorganisasjonene. For komiteen er det viktig å understreke at målet med en slik gjennomgang må være å sikre forutsigbare drifts- og rammevilkår for skolene, samtidig som det ikke gjøres endringer i støttenivået som påvirker målsettingen om at skolene skal være reelt tilgjengelige for alle elever uansett familiens økonomi. Komiteen forutsetter at det igangsatte arbeidet ikke har som mål å redusere statstilskuddet til skolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ber om at gjennomgangen tar for seg alle forhold som er av betydning for skolens økonomi, herunder støtte til dekning av kapitalkostnader for hold av skolebygninger og andre undervisningslokaler.

Disse medlemmer viser til statsrådets svarbrev til Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om forståelsen av forslaget til §§ 6-2 tredje ledd og 6-4 tredje ledd, datert 24. mai 2007. I brevet står det:

"Forslaget til dispensasjonsbestemmelse er i hovedsak en videreføring av gjeldende dispensasjonsbestemmelser i §§ 6-2 tredje ledd og 6-4 tredje ledd, som igjen var en videreføring av privatskoleloven § 27 hvor det bl.a. fremgikk at "Dersom styret fastset høgere skulepenger, trengst godkjenning av departementet". Det vises her til Ot.prp. nr. 64 (2003-2004) *Om lov om endringer i friskolelova* og Innst.O.nr.1 (2004-2005) om det samme. *Departementet foreslår at det i motsetning til tidligere kun kan gis tidsavgrenset dispensasjon til å gi høyere skolepenger enn det som fremgår av hovedregelen.*" (vår utheving)

Disse medlemmer merker seg tolkningen departementet legger til grunn, og registrerer at det er en tilsiktet innstramming i adgangen til å ta høyere skolepenger i forhold til tidligere lover. Disse medlemmer er uenige i at det foretas en slik innstramming, sett i lys av spesielt to forhold: Skolene har behov for å planlegge langsiktig for å kunne drive gode skoler, og behovet for å innrette seg på lang sikt er derfor stort. Videre er disse medlemmer uenige i at innstrammingen foretas før den varslede gjennomgangen av støttesystemet for friskolene er igangsatt.

Disse medlemmer legger til grunn at innstrammingen ikke får konsekvenser for de skolene som har fått ikke-tidsavgrensede dispensasjoner og tillatelser etter privatskoleloven av 1987 og friskoleloven av 2003.

Skolepenger

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at svært mange friskoler er i en vanskelig og uforutsigbar økonomisk situasjon fordi skolene ikke mottar kapitaltilskudd til dekning av leieutgifter for skolebygg. Samarbeidsregjeringen opprettet en egen post over statsbudsjettet til kapitaltilskudd, og posten var på 58 mill. kroner. Dette tilskuddet ble fjernet av regjeringen Stoltenberg II i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006). Disse medlemmer viser til at økonomien ved mange friskoler er anstrengt fordi det heller ikke gis anledning til å ta noe høyere skolepenger til dekning av slike utgifter. Fordi pengene til drift og bygninger på den måten må tas fra også andre kilder enn statstilskudd og skolepenger, fører det til at mange lærere i friskoler har vesentlig lavere lønn enn lærere i den offentlige skolen. Det er begrenset hvor lenge friskoler kan drives basert på slik idealisme. Disse medlemmer vil be Regjeringen i forbindelse med den varslede gjennomgangen sørge for at friskolene igjen får tilskudd til dekning av kapitalkostnader.

Disse medlemmer viser til merknaden fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fra Budsjett-innst. S. nr. 12 (2006-2007) der det står:

"Disse medlemmer mener det er god dokumentasjon på at frittstående skoler både er viktige som selvstendige skoler, og som et verdifullt supplement til den offentlige skolen. Disse medlemmer mener et viktig element er foreldreretten. Disse medlemmer sikrer foreldrene mulighet til selv å velge opplæring for sine barn i tråd med egne verdier. Det er viktig at friskolene kan fortsette å være et tilbud til alle elever, uansett økonomisk bakgrunn. I den sammenheng er det viktig at friskolene får tilskudd til sine kapital-kostnader."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at friskoleloven av 2003 representerte en innstramning i forhold til den gamle privatskoleloven når det gjaldt adgangen til å ta utbytte for skoleeier. I friskoleloven ble det tatt inn en uttrykkelig forbudsbestemmelse, slik at ingen skoleeier kunne ta ut utbytte av skoledriften. For de private skolene, som altså ikke mottar statsstøtte, er det full adgang til å ta utbytte. Slik har det alltid vært. Men skolene som er godkjent og som får statsstøtte etter friskoleloven av 2003, drives altså ikke kommersielt. Disse medlemmer reagerer på at regjeringspartiene i den offentlige debatten konsekvent omtaler friskoler som "kommersielle", og antyder at de også tar eller kommer til ta utbytte. Så vidt disse medlemmer vet, har Regjeringen heller ikke på dette området greid å dokumentere at noen skoler faktisk tar slikt utbytte av driften.

Disse medlemmer vil peke på det store paradokset i at den foreliggende loven - som utgir seg for å være en lov som skal stoppe "kommersielle" skoler - gjør at de eneste skolene det fortsatt blir fritt fram for å starte, nettopp er de kommersielle skolene. De har en svært lang historie og god tradisjon i Norge, og de driver kommersielt og helt lovlig. Disse skolene får ingen statsstøtte, tar høye skolepenger og tar så mye eller lite utbytte av driften som de ønsker. De skolene som ble godkjent og fikk støtte etter friskoleloven, var derimot underlagt strenge regler som forbød utbytte og kommersiell drift.

Disse medlemmer vil peke på at mange friskoler opplever store problemer hos kontrollorganene knyttet til skolenes praksis rundt søskenmoderasjon. Skolene ønsker å gi søskenmoderasjon for å bidra til at skoletilbudet også er åpent for familier som ønsker å ha flere barn ved en friskole. Det innebærer at barn nummer to får en redusert skolepengesats, og at ytterligere barn fra samme familie også får en slik reduksjon.

Disse medlemmer viser videre til at friskoler i tråd med en langvarig sosial praksis, også innvilger friplasser for enkelte elever. Disse elevene får da for en kortere eller lengre tidsperiode gratis skoleplass.

Praksisen med søskenmoderasjon og friplasser er en viktig del av friskolenes måte å ta sosialt samfunnsansvar på, og det bidrar sterkt til å gjøre friskolene reelt åpne for alle uansett økonomisk stilling. Imidlertid tolker kontrollorganene regelverket slik at satsen på 15 pst. foreldrebetaling gjelder per elev, og ikke gjennomsnittlig for alle elever. Dermed fratras friskolene muligheten til å fortsette med å gi søskenmoderasjon og friplasser.

Disse medlemmer ber departementet klargjøre overfor kontrollorganene at praksisen med søskenmoderasjon og friplasser er tillatt og må få fortsette.

Disse medlemmer viser til sine merknader i Innst. O. nr. 1 (2004-2005), der det står:

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til forslaget om at skolepengene ikke skal utgjøre mer enn 15 % av tilskuddsgrunnlaget. Etter flertallets syn bør det være rom for skolene til å kunne gi søskenmoderasjon. Beregningene knyttet til skolepengenes størrelse bør derfor ikke knyttes direkte opp mot den enkelte elev, men åpne for at det i rimelig utstrekning kan gis søskenmoderasjon. Flertallet vil imidlertid understreke at en rundere forståelse av bestemmelsen ikke må innebære at størrelsen på skolepengene for enkeltelever blir urimelig høye, og viser spesielt til lovens formålsbestemmelse i § 1-1 første ledd og kravet om at skolene skal være åpne for alle, jf § 3-1 første ledd. Samme mulighet gjelder for frittstående skolars bruk av friplass der noen elever ikke betaler eller delvis betaler skolepenger, og slik at elever som

ikke betaler skolepenger også telles med i elevtallet som gir grunnlag for offentlig støtte."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om ny lov om friskoler som åpner for likebehandling mellom skoler uavhengig av eierskap, både hva gjelder økonomi og godkjenning av skoletilbud.

Forslag fra Høyre og Venstre:

Forslag 2

Lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova) skal lyde:

Lov om frittstående skolar (friskolelova)

(Jf. lov 17. juli 1998 nr. 61. - Jf. *tidlegare* lover 13. juni 1969 nr. 24 § 14, lov 6. mars 1970 nr. 4, 14. juni 1985 nr. 73 (sjå lova her § 8-1).)

Kapittel 1. Formålet med og verkeområdet for lova

§ 1-1 Formålet med lova

Formålet med denne lova er å medverke til at det kan opprettast og drivast frittstående skolar, mellom anna skolar oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar og skolar oppretta som eit fagleg-pedagogisk alternativ, slik at foreldre og elevar kan velje andre skolar enn dei offentlege, jf. lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett § 2 nr. 2.

Opplæringa ved skolar som blir godkjende etter lova her, skal ta sikte på:

- a) å utvikle personlegdommen, talentet og dei mentale og fysiske evnene til elevane,
- b) å utvikle respekt for menneskerettane, grunnleggjande fridommar og for dei prinsippa som pakta til Dei sameinte nasjonane vernar om,
- c) å utvikle respekt for foreldra og den kulturelle identiteten, språket og verdiane til eleven, for dei nasjonale verdiane i det landet der eleven bur, og respekt for kulturar som er ulike hans eller hennar eigen,
- d) å førebu eleven til eit ansvarleg liv i eit fritt samfunn i ei ånd av forståing, fred, toleranse, likestilling mellom kjønna og venskap mellom alle folkeslag, etniske, nasjonale og religiøse grupper og personar som høyrer til urfolk,
- e) å fremje respekten for naturmiljøet.

Det skal leggjast vekt på å skape godt arbeidsmiljø og gode samarbeidsformer mellom lærarar og elevar og mellom skole og heim. Alle som er knytte

til skolen, skal arbeide for å hindre at elevane kjem til skade eller blir utsette for krenkjande ord eller handlingar.

(Endra med lov 9. juni 2006 nr. 17.)

§ 1-2 Verkeområdet

Lova gjeld godkjenning med rett til offentlig tilskot for frittstående grunnskolar og frittstående skolar som gir vidaregåande opplæring, og vilkår for å få slikt tilskot.

Frittstående skolar er skolar som er i privat eige, og som blir godkjende etter denne lova.

Lova gjeld ikkje skolar som er omfatta av [lov 8. juni 1984 nr. 64]¹ om folkehøgskolar, lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring eller skolar som er godkjende etter opplæringslova § 2-12. Lova gjeld heller ikkje skolar som blir drivne av politiske grupper eller parti på partipolitisk grunnlag.

(1 Opphevd med lov 6. desember 2002 nr. 72.)

§ 1-3 Definisjonar

Med heimkommune og heimfylke i denne lova er meint den kommunen eller fylkeskommunen som har ansvaret etter opplæringslova § 13-1 og § 13-3.

§ 1-4 Verksemda til skolen

Skolen kan ikkje drive anna verksemd enn skole i samsvar med denne lova. *Skolen kan likevel utføre tilknytte tenester med formål å styrke kvaliteten i det samla opplæringstilbodet.*

Det skal framgå av skolen sine vedtekter at skolen sitt formål skal vere å tilby opplæringstenester.

Departementet kan etter søknad gjere unntak frå første ledd for verksemd som er nært knytta til skoleverksemda og som utgjer ein mindre del av den totale verksemda.

For skolar som er godkjende etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, tek første ledd til å gjelde to år etter at lova er sett i verk.

(Føyd til med lov 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003), endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 1-5 Forsøksverksemd

Departementet kan etter søknad frå ein frittstående skole gi løyve til at det blir gjort avvik frå lova og forskriftene etter lova i samband med tidsavgrensa pedagogiske eller organisatoriske forsøk.

Kapittel 2. Godkjenning med rett til tilskot

§ 2-1 Godkjenning av grunnskolar

Frittstående grunnskolar som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og of-

fentlege tilskot. Den enkelte skolen må gi opplæring på norsk eller samisk.

Departementet kan berre nekte godkjenning etter paragrafen her dersom etablering av skolen vil innebære ei vesentleg svekking av det offentlege skoletilbodet i vertskommunen eller vertsfylket på kort eller lang sikt. Departementet skal på førespurnad gi ei bindande førehandsuttale om etableringa vil bli nektet etter første punktum. Dersom førehandsuttala ikkje er gitt innan tre månader etter at førespurnaden er motteke, kan godkjenning ikkje nektast etter denne leden. Vertskommunen skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

Retten til godkjenning, jf. første og andre ledd, gjeld ikkje norske frittstående grunnskolar i utlandet, internasjonale frittstående grunnskolar i Noreg og grunnskolar oppretta for funksjonshemma. Departementet kan likevel, etter ei samla vurdering, godkjenne slike skolar. Før ein internasjonal frittstående grunnskole eller ein grunnskole for funksjonshemma blir godkjend, skal vertskommunen gi fråsegn i saka.

Skolen må være registrert i Einingsregisteret, jf. lov 3. juni 1994 nr. 15, eller i tilsvarande register.

For skolar som er godkjende etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, tek fjerde ledd til å gjelde frå det tidspunktet departementet fastset.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknad om godkjenning av ein frittstående grunnskole.

(Endra med lover 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003), 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004), 9. juni 2006 nr. 17.)

§ 2-2 Godkjenning av vidaregåande skolar

Frittstående vidaregåande skolar som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlege tilskot.

Departementet kan berre nekte godkjenning etter paragrafen her dersom etablering av skolen vil innebære ei vesentleg svekking av det offentlege skoletilbodet i vertskommunen eller vertsfylket på kort eller lang sikt. Departementet skal på førespurnad gi ei bindande førehandsuttale om etableringa vil bli nektet etter første punktum. Dersom førehandsuttala ikkje er gitt innan tre månader etter at førespurnaden er motteke, kan godkjenning ikkje nektast etter denne leden. Vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

Retten til godkjenning, jf. første og andre ledd, gjeld ikkje norske frittstående vidaregåande skolar i utlandet, internasjonale frittstående vidaregåande skolar i Noreg og frittstående vidaregåande skolar oppretta for funksjonshemma. Departementet kan li-

kevel, etter ei samla vurdering, godkjenne slike skolar. Før ein internasjonal frittstående vidaregåande skole eller ein vidaregåande skole for funksjonshemma blir godkjend, skal vertsfylket gi fråsegn i saka.

Frittstående skolar som har til formål å gi vidaregåande yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar, kan godkjennast etter reglane i kapittel 6A.

Skolen må være registrert i Einingsregisteret, jf. lov 3. juni 1994 nr. 15, eller i tilsvarande register.

For skolar som er godkjende etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, tek femte ledd til å gjelde frå det tidspunktet departementet fastset.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknad om godkjenning av ein frittstående vidaregåande skole.

§ 2-3 Innhald og vurdering

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Frittstående skolar skal anten følge den læreplanen som gjeld for offentlege skolar, eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane jamgod opplæring, jf. opplæringslova § 2-1 første ledd og § 3-4 første ledd. Ellers har skolen sin undervisningsfridom.

Departementet kan gi forskrifter om vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

(Endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 2-4 Undervisningsrom, utstyr og skolemiljø

Undervisningsrom og utstyr skal godkjennast av departementet.

Opplæringslova kapittel 9A gjeld også for skolar godkjende etter lova her. Departementet er klageinstans.

(Endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

Kapittel 3. Elevane

§ 3-1 Inntak av elevar

Dei frittstående skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for alle som fyller vilkåra for inntak i offentlege skolar. Dette gjeld òg norske skolar i utlandet og internasjonale skolar i Noreg.

Ved inntak til frittstående vidaregåande skolar skal ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 prioriterast føre vaksne søkjarar med rett til vidaregåande opplæring etter opp-

læringslova § 4A-3. Skolar for funksjonshemma kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring. Heimfylket skal vurdere realkompetansen til ein vaksen søkjar før han eller ho kan takast inn som elev ved ein frittstående vidaregåande skole. Norske frittstående vidaregåande skolar i utlandet kan ikkje ta inn vaksne.

Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser prioriteringa av søkjarar, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen. Reglementet skal innehalde reglar for prioritering ut frå saklege omsyn. Inntaksreglementet skal liggje innanfor den avgrensinga som følgjer av første og andre ledd. Skolen avgjer i samsvar med reglementet kven av søkjarane som skal takast inn.

Melding om inntak av elevar i grunnskolar skal sendast til heimkommunen til eleven. Melding om inntak til vidaregåande skolar skal sendast til heimfylket til eleven. Skolen skal melde frå til heimfylket om behovet for læreplass når eleven er teken inn på vidaregåande trinn 2.

Departementet kan gi forskrifter om inntak av vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring og om inntak av utanlandske søkjarar.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om inntak er enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

Når det gjeld skolar for funksjonshemma, kan departementet gi dispensasjon frå reglane i andre ledd.

(Endra med lover 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004), 17. juni 2005 nr. 105 (i kraft 17. juni 2005, etter res. 17. juni 2005 nr. 660).)

§ 3-2 Rett og plikt til opplæring

Elevar i grunnskolar som er godkjende etter denne lova, oppfyller si plikt til grunnskoleopplæring etter opplæringslova § 2-1.

Elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova, nyttar retten sin til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 og § 4A-3.

(Endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 3-3 Skolegangen

Ein elev som har fått plass ved ein grunnskole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre opplæringa si ved skolen, så langt skolen er godkjend. Når omsynet til dei andre elevane tilseier det, kan ein grunnskoleelev i særlege tilfelle likevel flyttast til ein offentleg skole i heimkommunen. Før det blir gjort enkeltvedtak om å flytte ein elev, skal ein ha prøvd andre tiltak. Heimkommunen gjer vedtak. Departementet er klageinstans.

Opplæringslova § 2-1 tredje ledd om utsett skolestart og tidlegare skolestart og § 2-1 fjerde ledd om

heilt eller delvis fritak frå opplæringsplikta gjeld tilsvarende for elevar i grunnskolar som er godkjende etter denne lova. Heimkommunen gjer vedtak. Departementet er klageinstans.

Ein elev som har fått plass ved ein vidaregåande skole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre skoleåret eller vedkomande kurs med mindre eleven kan visast bort, jf. § 3-10.

Opplæringslova § 3-1 fjerde ledd om omval gjeld tilsvarende for elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova. Fylkeskommunen gjer vedtak.

§ 3-4 Tilpassa opplæring

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven.

§ 3-5 Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar

Elevar ved grunnskolar godkjende etter denne lova som har eit anna morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar. Heimkommunen til eleven gjer vedtak og dekkjer utgiftene til slik opplæring. Departementet er klageinstans.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til ein annan skole enn den eleven til vanleg går ved.

Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

(Endra med lov 2. juli 2004 nr. 69 (i kraft 1. september 2004, etter res. 2. juli 2004 nr. 1064).)

§ 3-6 Spesialundervisning og PP-teneste

Opplæringslova § 5-1 om rett til spesialundervisning, § 5-3 om sakkunnig vurdering, § 5-4 om saksbehandlinga i samband med vedtak om spesialundervisning og § 5-5 om unntak frå reglane om innhaldet i opplæringa gjeld tilsvarende.

Heimkommunen eller heimfylket til eleven, jf. § 1-3, sørgjer for at det blir utarbeidd sakkunnig vurdering, gjer vedtak om spesialundervisning og dekkjer utgiftene til slik opplæring. I tvilstilfelle avgjer departementet kven som er ansvarleg for kostnadene. Departementet har tilsvarende ansvar for elevar ved norske skolar i utlandet.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av reglane om spesialundervisning.

Departementet er klageinstans for klage over kommunale og fylkeskommunale enkeltvedtak om spesialundervisning.

Reglane i denne paragrafen gjeld ikkje opplæringstilbod som er spesielt organisert for vaksne.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta i vertskommunen skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje betre til rette for elevar med særlege behov.

(Endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 3-7 Skyss m.m.

Elevane har rett til skyss etter reglane i opplæringslova § 7-1 første og andre ledd om skyss i grunnskolen, § 7-2 første ledd om skyss i den vidaregåande skolen, § 7-3 om skyss for funksjonshemma og mellombels skadde eller sjuke og § 7-4 om reisefølgje og tilsyn. Retten til skyss, reisefølgje og tilsyn for elevar i frittstående grunnskolar gjeld berre innanfor kommunegrensa i den kommunen der eleven bur. For elevar i frittstående vidaregåande skolar gjeld retten til skyss, reisefølgje og tilsyn berre innanfor fylkeskommunegrensa i den fylkeskommunen der eleven bur.

Heimkommunen eller heimfylket til elevane gjer vedtak om skyss, og dekkjer utgifter etter reglane i opplæringslova § 13-4. Departementet er klageinstans ved klage over kommunale og fylkeskommunale vedtak om skyss i grunnskolen. Fylkeskommunen er klageinstans ved klage på vedtak om skyss i vidaregåande skolar.

Norske grunnskolar i utlandet får statstilskot med 85 prosent til skyss og innlosjering for elevane. Departementet kan gi forskrifter om utrekning av skyssavstanden og utgiftsgrunnlaget for skyss og innlosjering.

Departementet kan gi forskrifter om skoleskyss og skyssgodtgjersle, og om at skyssbehovet til elevane i vidaregåande skolar i særskilde tilfelle kan dekkjast på andre måtar.

Reglane i denne paragrafen gjeld ikkje opplæringstilbod som er spesielt organisert for vaksne.

(Endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 3-8 Helsetilsyn

Forskrift gitt i medhald av lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetenesta i kommunane § 1-3 fjerde ledd¹ gjeld for elevar i frittstående skolar. Kommunen der skolen ligg, har ansvaret for å gjennomføre helsetenesta i samsvar med gjeldande lov. Kommunane skal dekkje utgifter for helsetenesta ved frittstående skolar etter same reglar som for offentlege skolar.

1. Skal vera femte leden.

§ 3-9 Ordensreglement og liknande

Kvar skole skal ha eit reglement med reglar om elevane sine rettar og plikter så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på annan måte. Reglementet skal innehalde reglar om åtferd, reglar om kva tiltak som skal kunne brukast mot elevar som bryt reglementet, og reglar om framgangsmåten når slike saker skal behandlast.

Reglementet skal gjerast kjent for elevane og foreldra. Fysisk refsing eller anna krenkjande behandling må ikkje nyttast. Før det blir teke avgjerd om refsing, blant anna om bortvising eller tap av rettar, skal eleven ha høve til å forklare seg munnleg for den som skal ta avgjerda.

§ 3-10 Bortvising av elevar og tap av rettar

Skolen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga. På klassetrinna 1-7 kan elevar visast bort for enkelttimar eller for resten av dagen, og på klassetrinna 8-10 kan elevar visast bort i inntil tre dagar. Elevar i vidaregåande opplæring kan visast bort i inntil fem dagar. Den daglege leiaren av skolen vedtek sjølv bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Foreldra til elevar på klassetrinna 1-7 skal varslast før det blir sett i verk bortvising for resten av dagen.

Når ein elev i vidaregåande skole vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven etter vedtak av fylkeskommunen visast bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av skoleåret kan fylkeskommunen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1. Fylkeskommunen kan ikkje overlate til skolen å gjere vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande opplæring.

Manglande betaling av skolepengar kan føre til bortvising.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om bortvising og tap av retten til vidaregåande opplæring er enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

(Endra med lov 17. juni 2005 nr. 105 (i kraft 17. juni 2005, etter res. 17. juni 2005 nr. 660).)

§ 3-11 Rådgiving

Elevane har rett til nødvendig rådgiving om utdanning, yrkestilbod og yrkesval og om sosiale spørsmål. Departementet kan gi nærare forskrifter.

§ 3-12 Fritak frå aktivitetar m.m.

Opplæringslova § 2-3 a gjeld tilsvarende for elevar i grunnskolar godkjende etter lova her. Retten til fritak frå aktivitetar m.m. gjeld likevel ikkje for elevar i grunnskolar som er oppretta av religiøse eller etiske grunnar. Departementet er klageinstans for enkeltvedtak etter bestemmelsen.

§ 3-13 Permisjon frå den pliktige grunnskoleopplæringa

Når det er forsvarleg, kan skolen etter søknad gi den enkelte eleven i grunnskolen permisjon i inntil to veker.

Kapittel 4. Personalet i skolen

§ 4-1 Leing

Kvar skole skal ha ei forsvarleg fagleg, pedagogisk og administrativ leing.

Skolen skal ha ein dagleg leiar.

§ 4-2 Kompetansekrav til undervisningspersonalet

For undervisningspersonalet ved skolar som er godkjende etter lova her, gjeld dei kompetansekrava som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift.

Dersom det ikkje er søkjarar som fyller kompetansekrava etter første og andre ledd, kan andre tilsetjast mellombels. Med mindre det er avtalt ein kortare tilsetjingsperiode, skal tilsetjinga vare til og med 31. juli.

Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved skolar som representerer eit fagleg-pedagogisk alternativ, kan departementet også godkjenne alternative kompetansekrav til dei som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved skolar som representerer eit religiøst/etisk alternativ, kan departementet også godkjenne tilleggskompetansekrav til dei som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing gjeld arbeidsmiljølova §§ 13-3 og 13-4.

(Endra med lover 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004), 17. juni 2005 nr. 62 (i kraft 1. januar 2006, etter res. 17. juni 2005 nr. 609).)

§ 4-3 Krav om politiattest

Den som skal tilsetjast i ein grunnskole godkjend etter lova her, må leggje fram politiattest. Attesten skal vise om vedkommande er sikta, tiltalt eller dømd for seksuelle overgrep mot barn. Personar som er dømde for seksuelle overgrep mot barn, kan ikkje bli tilsette.

Styret kan krevje politiattest etter første ledd også for andre personar som regelmessig oppheld seg i grunnskolen.

Den som skal tilsetjast i ein vidaregåande skole godkjend etter lova her, må leggje fram politiattest. Attesten skal vise om vedkommande er sikta, tiltalt eller dømd for seksuelle overgrep.

Departementet kan gi nærare forskrifter.

(Endra med lov 17. juni 2005 nr. 105 (i kraft 17. juni 2005, etter res. 17. juni 2005 nr. 660).)

§ 4-4 Lønns- og arbeidsvilkår

Ved skolar som er godkjende etter denne lova, skal undervisningspersonalet ha rett til lønns- og arbeidsvilkår som i tilsvarende offentlege skolar.

(Endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

Kapittel 5. Styrings- og rådsorgan

§ 5-1 Styret

Som øvste ansvarlege organ skal kvar skole ha eit styre. Skolen sitt styre skal oppnemnst i samsvar med det rettsgrunnlaget skolen blir driven etter. Rett til å vere til stades på møte i styret, til å seie meininga si og få denne tilført protokollen, har:

- a) ein representant oppnemnd av vertskommunen når det gjeld ein grunnskole, ein representant oppnemnd av fylkeskommunen når det gjeld ein vidaregåande skole,
- b) ein representant for elevrådet ved skolar som har slikt råd,
- c) ein representant frå foreldrerådet ved skolar som har slikt råd,
- d) ein representant for undervisningspersonalet ved skolen,
- e) ein representant for andre tilsette ved skolen,
- f) dagleg leiar av skolen.

Departementet kan i særskilte tilfelle gi dispensasjon frå bokstavane a til f.

Ved handsaming av saker der det gjeld teieplikt etter lov og forskrift, skal styret sørgje for at personar med møterett som er under aldersgrensa for å vere myndige, må forlate møtet.

(Endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 5-2 Styret sine oppgåver

Styret har den øvste leiinga av skolen og skal sjå til at skolen blir driven i samsvar med gjeldande lover og forskrifter.

Styret skal:

- a) sjå til at elevar i opplæringspliktig alder som blir tekne inn ved skolen, får oppfylt retten til grunnskoleopplæring, og melde frå til foreldra og heimkommunen til elevar som over lengre tid

- ikkje møter fram til undervisninga utan lovleg grunn,
- b) fastsetje storleiken på skolepengane,
 - c) vedta skolen sitt budsjett og ha ansvar for rekneskapen,
 - d) fastsetje inntaks- og ordensreglement for skolen,
 - e) fremje saker om flytting etter § 3-3 første ledd og bortvising etter § 3-10 andre ledd,
 - f) ha det øvste økonomiske ansvaret for skolen si drift,
 - g) sjå til at offentlege tilskot og skolepengar kjem elevane til gode,
 - h) sjå til at offentlege krav og føresetnader for verksemda blir oppfylte.
 - i) sørge for å ha rett og nødvendig kompetanse i verksemda. Styret skal ha eit system som gir undervisningspersonale, skoleleiarar og personale med særoppgåver ved skolen høve til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglege og pedagogiske kunnskapen og å halde seg orienterte om og vere på høgd med utviklinga i skolen og samfunnet.

Styret skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i gjeldande lover og forskrifter, og føresetnadene for godkjenninga blir oppfylte. Styret skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 7-2 femte ledd.

I andre saker enn dei som følgjer av andre og tredje ledd, kan styret med 2/3 fleirtal delegere avgjerdsretten.

(Endra med lover 2. juli 2004 nr. 69 (i kraft 1. september 2004, etter res. 2. juli 2004 nr. 1064), 17. juni 2005 nr. 105 (i kraft 17. juni 2005, etter res. 17. juni 2005 nr. 660).)

§ 5-3 Elevråd

Ved grunnskolar skal det vere elevråd for klassetrinna 5-10 med ein representant for kvar klasse. Alle vidaregåande skolar skal ha eit elevråd på minst 5 medlemmer med varamedlemmer.

Elevrådet blir valt av elevane ved skriftleg røysing. Representantane skal veljast seinast tre veker etter at skolen har teke til om hausten.

Elevrådet skal blant anna fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape eit godt lærings- og skolemiljø.

§ 5-4 Foreldreråd

Ved kvar grunnskole skal det vere foreldreråd, der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer. Foreldrerådet kan velje eit arbeidsutval.

Foreldrerådet skal fremje fellesinteressene til foreldra og medverke til at elevar og foreldre tek aktivt del i arbeidet for å skape eit godt skolemiljø. Foreld-

rerådet skal arbeide for å skape godt samhald mellom heimen og skolen, leggje til rette for trivsel og positiv utvikling hjå elevane og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet.

Kapittel 6. Offentlege tilskot og skolepengar

§ 6-1 Offentlege tilskot til grunnskolar

Frittstående grunnskolar som er godkjende etter § 2-1 får offentleg tilskot etter reglane i denne paragrafen. Dette gjeld likevel ikkje skolar oppretta for funksjonshemma, sjå § 6-6.

1. Grunnskolar får tilskot av staten med 85 pst. av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 pst. av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotet vert rekna ut på grunnlag av ein normalsats pr. elev, særskilt for barnesteget og ungdomssteget. Tilskotsgrunnlaget vert fastsett av Stortinget. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege grunnskulen til dei typar utgifter som går inn i tilskotsgrunnlaget, leggjast til grunn. Det skal likevel takast omsyn til skilnaden mellom utgiftene i den kommunen skolen ligg og utgiftene på landsbasis.

Departementet kan gi forskrifter.

2. Norske grunnskolar i utlandet får statstilskot med 85 pst. av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 pst. av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotsgrunnlaget blir fastsett av Stortinget. Tilskotet blir knytt til ein normalsats pr. elev særskilt for barnesteget og ungdomssteget rekna ut for grunnskolar i Noreg.

Skolane får statstilskot med 85 pst. til skyss og innlosjering. Departementet gir forskrifter om utrekning av skyssfråstand og utgiftsgrunnlag for skyss og innlosjering.

(Endra med lover 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003), 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6-2 Elevane og dei offentlege tilskota, skolepengar

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

- a) gi utbytte eller på annan måte overføre overskot

til eigarane eller deira nærståande verken når skolen er i drift eller om drifta opphørar,

- b) pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eigedom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærståande eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebere at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode. *Transaksjonar mellom skolen og skolen sine eigarar eller deira nærståande skal byggje på vanlege forretningsmessige vilkår og prinsipp.*

Skolar som tek imot offentlege tilskot som fullt ut dekkjer driftsutgiftene, kan ikkje krevje inn skolepengar.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane kan utgjere inntil 15 pst. av det tilskotsgrunnlaget som Stortinget fastset, jf. § 6-1, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. Dersom skolen har driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved ein tilsvarende offentlig skole i kommunen det er naturleg å samanlikne seg med, men som ikkje blir dekte av tilskotsgrunnlaget, kan styret søkje departementet om å få godkjent høgare skolepengar. Skolen kan ikkje krevje noka form for betaling frå elevar eller foreldre utover det som følgjer av denne føresegna.

Departementet kan gi forskrifter, mellom anna om krav om vedtektsfesting av forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd bokstav a, samt gi nærare forskrift om adgang til og vilkår for å inngå avtale med oppdragstakarar (utkontraktering).

(Endra med lover 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003), 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6-3 Offentleg tilskot til vidaregåande skolar

[Offentleg tilskot til]¹ frittstående vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2, får offentlig tilskot etter reglane i denne paragrafen. Dette gjeld likevel ikkje skolar oppretta for funksjonshemma, sjå § 6-6.

1. For vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2, blir 85 pst. av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnitt-

lege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.

2. Godkjende norske vidaregåande skolar i utlandet får statstilskot med 85 pst. av ein normalsats pr. elev. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.

Departementet kan gi forskrifter.

(Føyd til med lov 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003), endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6-4 Elevane og dei offentlege tilskota, skolepengar for elevar i vidaregåande skolar.

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

- a) gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærståande verken når skolen er i drift eller om drifta opphørar,
- b) pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eigendom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærståande eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebere at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode. *Transaksjonar mellom skolen og skolen sine eigarar eller deira nærståande skal byggje på vanlege forretningsmessige vilkår og prinsipp.*

Skolar som tek imot offentlege tilskot som fullt ut dekkjer alle driftsutgifter, kan ikkje krevje inn skolepengar.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane kan utgjere inntil 15 pst. av det tilskotsgrunnlaget som Stortinget fastset, jf. § 6-3, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. Dersom skolen har driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved ein tilsvarende offentlig skole det er naturleg å samanlikne seg med, men som ikkje blir dekte av tilskotsgrunnlaget, kan styret søkje departementet om å få godkjent høgare skolepengar.

Departementet kan gi forskrifter, mellom anna om krav om vedtektsfesting av forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd bokstav a, samt gi nærare forskrift om adgang til og vilkår for å inngå avtale med oppdragstakarar (utkontraktering).

(Føyd til med lov 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003), endra med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

1. Disse orda vart føyde til med lov 26 nov 2004 nr. 74, truleg ved ein inkurie.

§ 6-5 Offentleg tilskot til kompletterande undervisning og skolepengar

Til statsborgarar i Noreg eller i ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale grunnskolar i Noreg eller i utlandet, kan det givast tilskot til kompletterande undervisning. Til statsborgarar i Noreg eller i ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale vidaregåande skolar i Noreg eller i utlandet, kan det givast tilskot til delvis dekning av skolepengane. Departementet kan gi forskrifter.

(Endra med lov 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003), endra paragraftalet frå § 6-3.)

§ 6-6 Offentleg tilskot til skolar for funksjonshemma elevar

For grunnskolar og vidaregåande skolar for funksjonshemma blir alle driftsutgiftene dekte ved stats-tilskot etter ein normalsats per elev per skoleår.

(Endra med lov 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003), endra paragraftalet frå § 6-4.)

Kapittel 6A. Vidaregåande skolar som gir yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar

(Kapittelet føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6A-1 Godkjenning av skolar som gir yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar

Departementet kan etter ei samla vurdering godkjenne vidaregåande skolar i Noreg som har til føremål å gi yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar. For skolar godkjende etter paragrafen her, gjeld reglane i dette kapitlet.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknad om godkjenning av ein skole etter reglane i denne paragrafen.

(Føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74 (i kraft 1. desember 2004), endra med lov 9. juni 2006 nr. 17.)

§ 6A-2 Innhald og vurdering

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planane kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolen skal ha læreplanar som er på nivå med planar for offentleg vidaregåande opplæring.

Departementet kan gi forskrifter om vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

(Føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74 (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6A-3 Inntak av elevar

Skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for alle som fyller vilkåra for inntak i offentlege skolar.

Ved inntak skal ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 prioriterast føre vaksne søkjarar med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 4A-3. Skolane kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring.

Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser prioriteringa av søkjarar, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen. Reglementet skal innehalde reglar for prioritering ut frå saklege omsyn. Inntaksreglementet skal liggje innanfor den avgrensinga som følgjer av første og andre ledd. Skolen avgjer i samsvar med reglementet kven av søkjarane som skal takast inn.

Departementet kan gi forskrifter om inntak av utanlandske søkjarar.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om inntak er enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

Når det gjeld skolar for funksjonshemma, kan departementet gi dispensasjon frå reglane i andre ledd.

(Føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6A-4 Kompetansekrav til undervisningspersonalet

For undervisningspersonalet ved skolar godkjende etter § 6A-1, fastset styret krav til kompetanse, dersom departementet i det einskilde tilfellet ikkje har fastsett noko anna.

Dersom det ikkje er søkjarar som fyller kompetansekrava etter første ledd, kan andre tilsetjast mellombels. Med mindre det er avtalt ein kortare tilsetjingsperiode, skal tilsetjinga vare til og med 31. juli.

Ved tilsetjing gjeld arbeidsmiljølova §§ 13-3 og 13-4.

(Føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74 (i kraft 1. desember 2004), endra med lov 17. juni 2005 nr. 62 (i kraft 1. januar 2006, etter res. 17. juni 2005 nr. 609).)

§ 6A-5 Lønns- og arbeidsvilkår

Ved skolar godkjende etter § 6A-1 fastset styret lønns- og arbeidsvilkåra.

(Føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6A-6 Bortvising

Skolen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga. Elevar kan visast bort i

inntil fem dagar. Den daglege leiaren av skolen vedtek sjølv bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven.

Når ein elev vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven etter vedtak av styret visast bort frå resten av det kurset eleven er teken inn på.

Manglande betaling av skolepengar kan føre til bortvising.

Før det blir gjort vedtak om bortvising, skal skolen vurdere andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om bortvising er enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

(Føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6A-7 Andre føresegner

For skolar som er godkjende etter § 6A-1 gjeld

- § 1-1 om formålet med lova
- § 1-2 om verkeområdet
- § 1-4 om verksemda til skolen
- § 2-2 femte og sjette ledd om registrering i Einingsregisteret
- § 2-4 om undervisningsrom, utstyr og skolemiljø
- § 3-3 tredje ledd om skolegangen, jf. § 6A-6
- § 3-4 om tilpassa opplæring
- § 3-8 om helsetilsyn
- § 3-9 om ordensreglement og liknande
- § 3-11 om rådgiving
- § 4-1 om leing
- § 5-1 om styret, med unntak av bokstavane a) og c)
- § 5-2 om styret sine oppgåver, med unntak av bokstavane a) og e)
- § 5-3 om elevråd, med unntak av første ledd første punktum
- § 7-1 om budsjett, rekneskap og revisjon
- § 7-2 om tilsyn m.m.
- § 7-3 om teieplikt
- § 7-4 om opplysningsplikt til barneverntenesta
- § 7-5 om opplysningsplikt til sosialtenesta.

(Føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004).)

§ 6A-8 Offentleg tilskot

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

- a) gi utbyte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærstående, verken når skolen er i drift eller ved opphør av drifta
- b) pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for ei-

gedom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærstående, eller på annan måte pådra seg kostnader som kan innebere at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode. *Transaksjonar mellom skolen og skolen sine eigarar eller deira nærstående skal byggje på vanlege forretningsmessige vilkår og prinsipp.*

For skolar godkjende etter § 6A-1 blir 75 pst. av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Føresetnaden er at elevane får undervisning som minst svarer til eit halvt skoleår. Skolar for funksjonshemma får tilskot etter § 6-6.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane kan utgjere inntil 25 pst. av det tilskotsgrunnlaget som Stortinget fastset, jf. § 6-3, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. Styret kan søkje departementet om å få godkjend høgare skolepengar dersom skolen har driftsutgifter som ikkje blir dekte av tilskotsgrunnlaget.

Departementet kan i forskrift gi nærmare reglar om offentleg tilskot, *samt gi nærare forskrift om adgang til og vilkår for å inngå avtale med oppdragstakarar (utkontraktering).*

(Føyd til med lov 26. november 2004 nr. 74, sjå III i den lova (i kraft 1. desember 2004), endra med lov 17. juni 2005 nr. 105 (i kraft 17. juni 2005, etter res. 17. juni 2005 nr. 660).)

Kapittel 7. Diverse

§ 7-1 Budsjett og rekneskap

Skolane må leggje fram budsjett, rekneskap og revisjon etter forskrifter fastsette av departementet.

(Endra med lov 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003).)

§ 7-2 Tilsyn m.m.

Departementet fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova og skal i den samanheng ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova eller i strid med føresetnadene for godkjenninga, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

Departementet kan halde attende tilskotet eller dra godkjenninga attende dersom vilkåra i denne lova, vilkår i forskrifter gitt med heimel i lova eller føresetnadene for godkjenninga ikkje blir fylte. Departementet kan óg krevje attende for mykje utbetalt til-

skot, og tilskotsmidlar som er brukte i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova eller i strid med føresetnadene for godkjenninga.

Ved opphør av skoledrifta kan departementet i alle tilfelle krevje tilbakeført gjenstående midlar som skriv seg frå det offentlege tilskotet.

Departementet kan gi forskrifter som pålegg dei ansvarlege for opplæringsverksemd etter denne lova og dei som mottar slik opplæring å gi opplysningar og delta i evalueringar og rapportere om forhold som er av betydning for evaluering av opplæringsverksemda som er omfatta av denne lova.

(Endra med lov 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003).)

§ 7-3 Teieplikt

Reglane om teieplikt i forvaltningslova gjeld ved behandling av saker etter denne lova.

§ 7-4 Opplysningsplikt til barneverntenesta

Personalet i skolar etter denne lova skal i arbeidet sitt vere på vakt overfor forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.

Utan hinder av teieplikta skal personalet av eige tiltak gi opplysningar til barneverntenesta når det er grunn til å tru at eit barn blir mishandla i heimen, eller når det ligg føre andre former for alvorleg omsorgssvikt, jf. §§ 4-10 til 4-12 i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester, eller når eit barn har vist vedvarande alvorlege åtferdsvanskar, jf. § 4-24 i den same lova. Også etter pålegg frå dei organa som er ansvarlege for å gjennomføre lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester, skal personalet gi slike opplysningar.

§ 7-5 Opplysningsplikt til sosialtenesta

Personalet i skolar etter denne lova skal i klient saker gi råd og rettleiing til sosialtenesta. Personalet skal vere på vakt overfor forhold som bør føre til tiltak frå sosialtenesta, og skal av eige tiltak gi sosialtenesta opplysningar om slike forhold. Av eige tiltak kan opplysningar berre givast med samtykke frå eleven, eventuelt frå foreldra, eller så langt opplysningane elles kan givast utan hinder av teieplikta.

§ 7-6 Straffeansvar

Dersom ein elev i grunnskolen utan å ha rett til det har fråvær frå den pliktige opplæringa, kan foreldra eller andre som har omsorg for eleven, straffast med bøter dersom fråværet kjem av at dei har handla forsettleg eller aktlaust. Offentleg påtale blir ikkje reist utan når kommunen set fram krav om slik påtale.

Kapittel 8. Slutføresegner

(Overskriften føyd til med lov 4. juli 2003 nr. 85 (i kraft 1. oktober 2003).)

§ 8-1 Iverksetjing

Lova tek til å gjelde straks.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

vedtak til lov

om endringar i friskolelova

I

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova) blir det gjort følgjande endringar:

Ny tittel på lova skal lyde:

Lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova)

§ 1-1 første ledd skal lyde:

Formålet med denne lova er å medverke til at det kan opprettast og drivast *private skolar*, slik at foreldre og elevar kan velje andre skolar enn dei *offentlege*, jf. *menneskerettsloven § 2 nr. 2*.

§ 1-2 skal lyde:

§ 1-2 Verkeområdet

Lova gjeld godkjenning med rett til *statstilskot* for *private* grunnskolar og *private vidaregåande skolar*, og vilkår for å få slikt tilskot.

Lova gjeld ikkje skolar som er omfatta av folkehøyskoleloven, fagskoleloven, voksenopplæringsloven eller skolar som driv verksemda si etter opplæringslova § 2-12. Lova gjeld heller ikkje skolar som blir drivne av politiske grupper eller parti på partipolitisk grunnlag.

Lova gjeld ikkje fjernundervisning og kjøp av opplæringstenester.

§ 1-3 skal lyde:

§ 1-3 Definisjonar

Med heimkommune og heimfylke i denne lova er meint den kommunen eller fylkeskommunen som har ansvaret etter opplæringslova §§ 13-1, 13-2 og 13-3.

§§ 1-4 og 1-5 blir oppheva.

Kapittel 2 skal lyde:

Kapittel 2 Godkjenning med rett til statstilskot

§ 2-1 Godkjenning av skolar

Departementet kan godkjenne private skolar og driftsendringar ved godkjende private skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune. Vertskommunen eller vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka, og kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

- a) religiøst
- b) anerkjend pedagogisk retning
- c) internasjonalt
- d) særskilt tilrettelagd vidaregåande opplæring i kombinasjon med toppidrett
- e) norsk grunnskoleopplæring i utlandet
- f) særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma

Opplæringa skal vere på norsk eller samisk. Dette kravet gjeld likevel ikkje internasjonale skolar. Viktige dokument om verksemda etter lova skal i alle høve vere tilgjengelege på norsk eller samisk.

Godkjenninga fell bort dersom ein skole ikkje startar opp verksemda si etter lova i løpet av tre skoleår etter at godkjenning vart gitt. Det same gjeld om drifta etter lova blir nedlagd.

Krava i andre ledd om eit særskilt grunnlag gjeld likevel ikkje allereie godkjende skolar som var i drift innan utgangen av 2007. Departementet kan berre godkjenne nødvendige driftsendringar ved skolar som ikkje oppfyller krava i andre ledd.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknader om godkjenning av private skolar.

§ 2-2 Krav til verksemda til skolen

Skolen kan ikkje drive anna verksemd enn skole i samsvar med denne lova. Skolen kan likevel drive slik anna verksemd knytt til den enkelte skolen: skolefritidsordning, internat, utleige av tenestebustader ved internatet og tilrettelegging i samband med godkjende samarbeidsprosjekt med utanlandske skolar. Departementet kan gjere unntak frå første punktum for verksemd som er nært knytt til skoleverksemda og som utgjer ein mindre del av den totale verksemda..

Skolen må være registrert i Einingsregisteret, jf. enhetsregisterloven, eller i tilsvarende register. Før det blir gitt godkjenning etter § 2-1, må skolen dokumentere at han har ein innskotskapital som tilsvarer minimumsbeløpet i aksjeloven § 3-1 første ledd.

Dersom ein skole har færre enn 15 elevar tre skoleår i samanheng, fell godkjenninga bort. For norske skolar i utlandet gjeld ei tilsvarende minimumsgrense på 10 elevar. Departementet kan i særskilde tilfelle gjere unntak frå minimumskrava til elevtal.

§ 2-3 Krav til innhald og vurdering i opplæringa

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolane skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege skolar, eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane jamgod opplæring, jf. opplæringslova § 2-1 første ledd og § 3-4 første ledd. Elles har skolen sin undervisningsfridom. I samband med godkjenninga fastset departementet kva for tilbod skolen kan gi, og maksimalt elevtal på det enkelte tilbodet.

Departementet kan gi forskrift om krav til læreplanen, vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon. Departementet kan også gi forskrift om fritak frå opplæring i sidemålet for elevar i grunnskolen som får særleg språkopplæring, om godskriving av tidlegare gjennomgått vidaregåande opplæring eller praksis, og om fritak for den praktiske delen av kompetansemåla i faget kroppsøving i den vidaregåande skolen.

§ 2-4 Krav til skoleanlegg og skolemiljø

Skoleanlegga må vere godkjende av departementet. Anlegga må liggje samla.

Opplæringslova kapittel 9a Elevane sitt skolemiljø gjeld også for skolar godkjende etter lova her. Departementet er klageinstans.

§ 2-5 Forsøksverksemd

I samband med tidsavgrensa pedagogiske eller organisatoriske forsøk kan departementet gjere unntak frå lova og forskriftene etter lova.

§ 3-1 første og andre ledd skal lyde:

Skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for alle som fyller vilkåra for inntak i offentlege skolar, jf. opplæringslova §§ 2-1 tredje ledd og 3-1 første ledd. Dette gjeld òg skolar i utlandet og internasjonale skolar i Noreg.

Ved inntak til vidaregåande skolar skal ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 prioriterast føre vaksne søkjarar med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 4A-3. Skolar for funksjonshemma kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring. Heimfylket skal vurdere realkompetansen til ein vaksen søkjar før han eller ho kan takast inn som elev

ved ein vidaregåande skole. Norske vidaregåande skolar i utlandet kan ikkje ta inn vaksne.

§ 3-1 sjuande ledd skal lyde:

Når det gjeld *særskilde* skolar for funksjonshemma, kan departementet *gjere unntak* frå reglane i andre ledd.

§ 3-3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Ein elev som har fått plass ved ein vidaregåande skole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre *trinnet* med mindre eleven kan visast bort, jf. § 3-10.

Opplæringslova § 3-1 fjerde ledd om omval gjeld tilsvarande for elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova. *Heimfylket* gjer vedtak.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 Tilpassa opplæring og organisering av elevane i grupper

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven.

Elevane kan delast i grupper etter behov. Gruppene må ikkje vere større enn det som er trygt og pedagogisk forsvarleg. Organiseringa skal vareta elevane sitt behov for sosialt tilhør. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør.

Kvar elev skal vere knytt til ein lærar (kontaktlærar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld eleven, mellom anna kontakten med heimen.

§ 3-5 nytt fjerde ledd skal lyde:

Føresegna gjeld ikkje for elevar ved norske grunnskolar i utlandet.

§ 3-6 overskrifta skal lyde:

§ 3-6 Spesialundervisning og pedagogisk-psykologisk teneste

§ 3-6 andre ledd første punktum skal lyde:

Heimkommunen eller heimfylket til *eleven sørger* for at det blir utarbeidd sakkunnig vurdering, gjer vedtak om spesialundervisning og dekkjer utgiftene til slik opplæring.

§ 3-6 femte ledd skal lyde:

Føresegna gjeld ikkje opplæringstilbod som er spesielt organisert for vaksne.

§ 3-7 skal lyde

§ 3-7 Skyss m.m.

Elevane har rett til skyss etter reglane i opplæringslova § 7-1 første og andre ledd om skyss i grunnskolen, § 7-2 første ledd om skyss i den vidaregåande skolen, § 7-3 om skyss for funksjonshemma og mellombels skadde eller sjuke og § 7-4 om reisefølge og tilsyn. Retten til skyss, reisefølge og tilsyn for elevar i *grunnskolar* gjeld berre innanfor kommunegrensa i den kommunen der eleven bur. For elevar i *vidaregåande* skolar gjeld retten til skyss, reisefølge og tilsyn berre innanfor fylkeskommunegrensa i den fylkeskommunen der eleven bur.

Heimkommunen eller heimfylket til elevane gjer vedtak om skyss, og dekkjer utgifter etter reglane i opplæringslova § 13-4. Departementet er klageinstans ved klage over kommunale og fylkeskommunale vedtak om skyss i grunnskolen. *Heimfylket* er klageinstans ved klage på vedtak om skyss i vidaregåande skolar.

Departementet kan gi forskrift om skoleskyss og skyssgodtgjerse, og om at skyssbehovet til elevane i vidaregåande skolar i særskilde tilfelle kan dekkjast på andre måtar.

Føresegna gjeld ikkje opplæringstilbod som er spesielt organisert for vaksne, og for elevar ved norske skolar i utlandet.

§ 3-8 skal lyde:

§ 3-8 Helsetilsyn

Forskrift gitt i medhald av *kommunehelsetjenesteloven* § 1-3 femte ledd gjeld for elevar ved skolar i Noreg godkjende etter denne lova. Kommunen der skolen ligg, har ansvaret for å gjennomføre helsetenesta i samsvar med *forskrifta* og å dekkje utgifter for helsetenesta ved skolane etter same reglar som for offentlege skolar.

§ 3-10 skal lyde:

§ 3-10 Bortvising av elevar og tap av rettar

Skolen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga. På *årstrinna* 1-7 kan elevar visast bort for enkelttimar eller for resten av dagen, og på *årstrinna* 8-10 kan elevar visast bort i inntil tre dagar. Elevar i vidaregåande opplæring kan visast bort i inntil fem dagar. Den daglege leiaren av skolen vedtek sjølv bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Foreldra til elevar på *årstrinna* 1-7 skal varslast før det blir sett i verk bortvising for resten av dagen.

Når ein elev i vidaregåande skole vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven etter vedtak av

heimfylket visast bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av skoleåret kan *heimfylket* også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1. *Heimfylket* kan ikkje overlata til skolen å gjere vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande opplæring. *Norske vidaregåande skolar i utlandet gjer sjølv vedtak om bortvising.*

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningsloven. Avgjerd om bortvising og tap av retten til vidaregåande opplæring er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2. Departementet er klageinstans.

§ 3-11 andre punktum skal lyde:

Departementet kan gi nærare forskrift.

§ 3-12 skal lyde:

§ 3-12 Fritak frå aktivitetar m.m.

Opplæringslova § 2-3a gjeld tilsvarande for elev- ar i grunnskolar godkjende etter lova her. Retten til fritak frå aktivitetar m.m. gjeld likevel ikkje for elev- ar i grunnskolar som er oppretta av *religiøse grunnar*. Departementet er klageinstans for enkeltvedtak etter *føresegna*.

§ 3-13 skal lyde:

§ 3-13 Permisjon frå den pliktige grunnskole- opplæringa

Når det er forsvarleg, kan *skolen gi* den enkelte eleven i grunnskolen permisjon i inntil to veker. *Ved avgjerd etter føresegna gjeld forvaltningsloven. Avgjerd om permisjon er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2. Departementet er klageinstans.*

§ 4-2 tredje ledd skal lyde:

Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved *skole som er godkjend som anerkjend pedagogisk retning*, kan departementet også godkjenne alternative kompetansekrav til dei som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved *skole som er godkjend på religiøst grunnlag*, kan departementet også godkjenne tilleggskompetansekrav til dei som følgjer av §10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing gjeld *arbeidsmiljøloven §§13-3 og 13-4 og diskrimineringsloven §§ 4 og 7.*

§ 4-3 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi nærare forskrift.

§ 4-4 skal lyde:

§ 4-4 Lønns- og arbeidsvilkår

Undervisningspersonalet har rett til lønns- og arbeidsvilkår som i tilsvarande offentlege skolar.

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 Styret

Som øvste ansvarlege organ skal kvar skole ha eit styre. Skolen sitt styre skal oppnemnst i samsvar med det rettsgrunnlaget skolen blir driven etter.

Rett til å vere til stades på møte i styret, til å seie meininga si og få denne tilført protokollen, har:

- a) *ein representant oppnemnd av vertskommunen når det gjeld ein grunnskole, ein representant oppnemnd av fylkeskommunen når det gjeld ein vidaregåande skole,*
- b) *ein representant for elevrådet ved skolar som har slikt råd,*
- c) *ein representant frå foreldrerådet ved skolar som har slikt råd,*
- d) *ein representant for undervisningspersonalet ved skolen,*
- e) *ein representant for andre tilsette ved skolen,*
- f) *dagleg leiar av skolen.*

Departementet kan i særskilde tilfelle og etter søknad gjere unntak frå andre ledd.

Ved handsaming av saker der det gjeld teieplikt etter lov og forskrift, skal styret sørgje for at personar med møterett som er under aldersgrensa for å vere myndige, må forlate møtet.

§ 5-2 andre ledd bokstav c skal lyde:

vedta budsjett og rekneskap for skolen,

§ 5-2 andre ledd bokstav f skal lyde:

ha ansvar for at skolen har ei forsvarleg økonomi- og rekneskapsforvaltning,

§ 5-2 andre ledd ny bokstav j skal lyde:

tilsetje dagleg leiar.

§ 5-2 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Styret skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 7-2 tredje ledd.

§ 5-3 første ledd skal lyde:

Ved grunnskolar skal det vere elevråd for årstrin- na 5-10 med representantar for elevane. Skolen fast- set talet på elevrepresentantar. Vidaregåande skolar

skal ha eit elevråd på minst 5 medlemmer med vara-medlemmer.

Kapittel 6 skal lyde:

Kapittel 6 Offentlege tilskot og skolepengar m.m.

§ 6-1 Statstilskot

Godkjende skolar får statstilskot til godkjend opplæring med 85 prosent av eit tilskotsgrunnlag per elev. Til grunn for tilskotsgrunnlaget ligg gjennomsnittlege driftsutgifter per elev i den offentlege skolen. Tilskotsgrunnlaget blir korrigert for utgifter som den offentlege skolen har, men som ikkje skal inngå i tilskotsgrunnlaget. Tilskotsgrunnlaget blir rekna ut særskilt for barnesteget, ungdomssteget og dei ulike utdanningsprogramma i vidaregåande opplæring.

Grunnskolar får innarbeidd 100 prosent av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar i tilskotsgrunnlaget. Vidaregåande skolar får innarbeidd 85 prosent av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar i tilskotsgrunnlaget.

For grunnskolar skal det takast omsyn til skilnaden i utgifter mellom små, mellomstore og store skolar. Departementet kan gi forskrift om at det for grunnskolar i Noreg skal takast omsyn til skilnaden i utgiftene i den kommunen skolen ligg, og til utgiftene på landsbasis.

Dei særskilde skolane for funksjonshemma får likevel alle driftsutgifter dekte ved statstilskot etter ein normalsats per elev per skoleår.

Departementet kan gi forskrift om dokumentasjon for elevtal og om rapportering av elevtal. Førsegna gjeld ikkje skolar som er godkjende etter § 6A-1, jf. § 6A-8.

§ 6-2 Skolepengar

Skolar som får statstilskot etter § 6-1 første ledd, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane kan utgjere inntil 15 prosent av tilskotsgrunnlaget, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. Departementet kan i særskilde tilfelle gjere tidsavgrensa unntak frå kravet.

Grunnskolar kan ikkje krevje noka form for betaling frå elevar eller foreldre utover det som følgjer av denne føresegna.

§ 6-3 *Krav til bruken av offentlege tilskot og skolepengar*

Alle offentlege tilskot og skolepengar skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

a) *gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærståande, verken når*

skolen er i drift eller om drifta blir nedlagd
b) *pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eigedom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærståande eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebere at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode*

Departementet kan gi nærare forskrift om forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd bokstav a.

§ 6-4 Statstilskot til kompletterande undervisning

Til statsborgarar i Noreg eller ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale grunnskolar i Noreg eller grunnskole i utlandet, og som ikkje er elevar ved skole som er godkjend etter lova her, kan det givast tilskot til kompletterande undervisning. Departementet kan gi nærare forskrift.

§ 6A-1 skal lyde:

§ 6A-1 Godkjenning

Allereie godkjende skolar, som gir yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved offentlege vidaregåande skolar og som var i drift innan utgangen av 2007, har rett til statstilskot og til å drive verksemd etter lova. Departementet kan godkjenne driftsendringar og nye skolar. For skolar som er godkjende etter føresegna her, gjeld reglane i dette kapitlet.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknad om driftsendringar.

§ 6A-2 skal lyde:

§ 6A-2 *Krav til innhald og vurdering i opplæringa*

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planane kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolen skal ha læreplanar som er på nivå med planar for offentleg vidaregåande opplæring. Opplæringa skal vere på norsk eller samisk. I samband med godkjenninga fastset departementet kva for tilbod skolen kan gi, og maksimalt elevtal på det einskilde tilbodet.

Departementet kan gi forskrift om vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

§ 6A-3 sjette ledd blir oppheva.

§ 6A-4 tredje ledd skal lyde:

Ved tilsetjing gjeld arbeidsmiljøloven §§ 13-3 og 13-4 og diskrimineringsloven §§ 4 og 7.

§ 6A-6 tredje ledd blir oppheva. Noverande fjerde og femte ledd blir nytt tredje og fjerde ledd.

§ 6A-7 skal lyde:

§ 6A-7 Andre føresegner

For skolar som er godkjende etter § 6A-1 gjeld

§ 1-1 om formålet med lova

§ 1-2 om verkeområdet

§ 2-2 om krav til verksemda til skolen

§ 2-4 om krav til skoleanlegg og skolemiljø

§ 3-3 tredje ledd om skolegangen, jf. § 6A-6

§ 3-4 om tilpassa opplæring og organisering av elevane i grupper, med unntak av tredje ledd

§ 3-8 om helsetilsyn

§ 3-9 om ordensreglement og liknande

§ 3-11 om rådgiving

§ 4-1 om leing

§ 5-1 om styret, med unntak av bokstavane a og c

§ 5-2 om styret sine oppgåver, med unntak av bokstavane a og e

§ 5-3 om elevråd, med unntak av første ledd første og andre punktum

§ 7-1 om budsjett, rekneskap og rapportering

§ 7-2 om tilsyn m.m.

§ 7-2a om moglege reaksjonsformer

§ 7-3 om teieplikt

§ 7-4 om opplysningsplikt til barneverntenesta

§ 7-5 om opplysningsplikt til sosialtenesta.

§ 6A-8 skal lyde:

§ 6A-8 Offentlege tilskot og skolepengar m.m.

Alle offentlege tilskot og skolepengar frå elevane skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

- a) gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærstående, verken når skolen er i drift eller når drifta blir nedlagd
- b) pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eigedom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærstående, eller på annan måte pådra seg kostnader som kan innebere at alle offentlege

tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode

Departementet kan gi nærare forskrift om forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i bokstav a.

Skolane får statstilskot til godkjend opplæring. For skolar godkjende etter § 6A-1 blir 75 prosent av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Føresetnaden er at elevane får undervisning som minst svarer til eit halvt skoleår. Departementet kan gi forskrift om dokumentasjon for og om rapportering av elevtal.

Skolane kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane kan utgjere inntil 25 prosent av tilskotsgrunnlaget, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. Departementet kan i særskilde tilfelle gjere tidsavgrensa unntak frå kravet .

§ 7-1 skal lyde:

§ 7-1 Budsjett, rekneskap og rapportering

Skolane skal følgje rekneskapsloven og bokføringsloven og ha revisjon i samsvar med revisorloven. Skolane må leggje fram budsjett og revidert rekneskap etter forskrift fastsett av departementet.

Departementet kan gi forskrift om krav til rapportering av informasjon om ressursbruk og tenesteproduksjon til bruk i nasjonale informasjonssystem.

§ 7-2 skal lyde:

§ 7-2 Tilsyn m.m.

Departementet fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova og skal i den samanheng ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Ved opphør av skoledrifta kan departementet i alle tilfelle krevje tilbakeført gjenstående midlar som skriv seg frå det offentlege tilskotet.

Departementet kan gi forskrift som pålegg dei ansvarlege for opplæringsverksemda og dei som mottar opplæring, å gi opplysningar og delta i evalueringar og rapportere om forhold som er av betydning for evaluering av opplæringsverksemda.

Ny § 7-2a skal lyde:

§ 7-2a Moglege reaksjonsformer

Dersom det blir oppdaga forhold i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova eller i strid med føresetnadene for godkjenninga, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

Departementet kan halde attende tilskotet eller dra godkjenninga attende dersom vilkåra i denne lova, vilkår i forskrifter gitt med heimel i lova eller føresetnadene for godkjenninga ikkje blir fylte. Depar-

tementet kan òg krevje attende for mykje utbetalt tilskot, og tilskotsmidlar som er brukte i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova eller i strid med føresetnadene for godkjenninga.

Første og andre ledd gjeld også dersom det er oppdaga forhold i strid med andre lover og forskrifter, og forholdet svekker tilliten til skolen.

§ 7-4 andre ledd skal lyde:

Utan hinder av teieplikta skal personalet av eige tiltak gi opplysningar til barneverntenesta når det er grunn til å tru at eit barn blir mishandla i heimen, eller når det ligg føre andre former for alvorleg omsorgssvikt, jf. *barnevernloven* §§ 4-10 til 4-12, eller når eit barn har vist vedvarande alvorlege åtferdsvanskar, jf. § 4-24 i den same lova. Også etter pålegg frå dei organa som er ansvarlege for å gjennomføre *barnevernloven*, skal personalet gi slike opplysningar.

§ 8-1 skal lyde:

§ 8-1 Overgangsreglar

Departementet kan ikkje godkjenne nye skolar etter § 2-1 andre ledd bokstav f før 1. juli 2009.

Departementet fastset nærare overgangsreglar i forskrift.

§ 8-2 skal lyde:

§ 8-2 *Føresegn om oppheving*

Kapittel 6A sluttar å gjelde 1. juli 2010. Det same gjeld § 6-1 siste ledd siste punktum

II

Denne lova trer i kraft på det tidspunktet Kongen bestemmer. Dei enkelte reglane i lova kan tre i kraft til ulik tid.

B.

Inntil nytt lovverk er på plass, skal skoler som faller inn under kapittel 6A i lov 4. juli 2003 nr. 84 ha uendrede rammevilkår, og det gis mulighet for godkjenning av nye skoler.

C.

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om tilskuddsordningene når gjennomgangen av utregningsmodellen for skolene er gjennomført.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 1. juni 2007

Ine Marie Eriksen Søreide

leder

Dagrun Eriksen

ordfører

